

SUOMEN
UNESCO-
TOIMIKUNNAN

TOIMINTAKERTOMUS 2000

UNESCO

YK:n kasvatusta, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) perustettiin vuonna 1945. Perussääntönsä mukaisesti sen tehtävänä on "myötävaikuttaa rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseen edistämällä kansojen välistä yhteistyötä kasvatukseen, tieteen ja kulttuurin avulla". UNESCO on yksi YK:n erityisjärjestöistä. Erityisjärjestöt ovat itsenäisiä kansainvälisiä järjestöjä, joilla on omat jäsenvaltionsa, omat päätösvaltaiset ja toimeenpanevat elimensä sekä oma budjettinsa. UNESCO:n peruskirjan allekirjoitti vuonna 1946 yhteensä 20 valtiota. Vuoden 2000 lopussa järjestöön kuului 188 jäsenmaata.

UNESCO:n toimialat ovat kasvatusta, luonnontieteet, humanistiset ja yhteiskuntatieteet, kulttuuri (johon lukeutuu myös maailman kulttuuri- ja luonnonperintö) sekä viestintä, kirjastot, arkistotoimi ja informatiikka. UNESCO:n Pariisissa sijaitsevassa sihteeristössä on edellä mainittuja toimialoja vastaavat sektorit.

UNESCO oli ensimmäinen kansainvälisen sivistisyhteistyön järjestö, joka avautui Suomelle toisen maailmansodan jälkeen. Suomi liittyi UNESCOon kymmenen vuotta järjestön perustamisen jälkeen vuonna 1956, jolloin jo muun muassa kaikki muut Pohjoismaat olivat jäseniä. Vuotta aikaisemmin Suomi oli hyväksytty Yhdistyneiden Kansakuntien jäseneksi.

UNESCO:n ja jäsenmaiden välisinä yhteistoimintaeliminä toimivat suurimmassa osassa jäsenmaita kansalliset Unesco-toimikunnat. Myös pysyvät edustustot toimivat linkkinä UNESCO:n ja jäsenmaiden välillä.

Heti Suomen liittymisen jälkeen asetettiin opetusministeriön alaisuuteen Suomen Unesco-toimikunta, jonka tehtävänä on avustaa opetusministeriötä ja ulkoasiainministeriötä UNESCO:n toimintaan liittyvien kysymysten valmistelussa ja hoidossa. Toimikunnan jäsenet edustavat järjestön eri toimialoja, ja sen kautta saatetaan koulutus-, tiede-, kulttuuri- ja viestintäalan suomalaiset asiantuntijat UNESCO:n maailmanlaajuisten verkostojen yhteyteen.

Toimikunnan tehtäviin kuuluu olennaisena osana myös viestittää kuvaa suomalaisista opetus-, kulttuuri- ja viestintäaloista UNESCOlle ja sen kautta erityisesti järjestön jäsenmaille muissa maanosissa. Suomen Unesco-toimikunnan sihteeristötehtäviä hoidetaan virkatyönä opetusministeriön kansainvälisten asiain sihteeristössä.

Kansien kuvat ja symbolit liittyvät YK:n julistamaan Kansainväliseen rauhankulttuurin vuoteen 2000. Lisätietoa UNESCO:n sivuilta osoitteista <http://www3.unesco.org/iycp/> sekä <http://www.unesco.org/opi/paix2000/>

SISÄLLYSLUETTELO

- 1. Johdanto 2**
- 2. Suomen UNESCO-toimikunta 3**
Jäsenet ja sihteeristö
Laajennetun Suomen Unesco-toimikunnan kokoukset
- 3. Suomen UNESCO-toimikunnan jaostojen toiminta 4**
- 3.1 Kasvatusjaosto 4**
Education for All – Koulutusta kaikille
UNEVOC
Lukutaitopäivä 8.9.2000
UNESCO-koulut
Pohjoismainen yhteistyö
Kokoukset
- 3.2 Luonnontieteiden jaosto 8**
Biosfäärialuetoiminta Suomessa vuoteen 2000
– *Martin Öhman*
Kansainvälinen vesiohjelma IHP 2000
– *Risto Andberg*
UNESCO:n kansainvälisen bioetiikkakomitean 7. kokous Quitossa, 7.–9.11.2000
– *Arto Kosonen*
Tieteen maailmankonferenssin seuranta
– *Heidi Kuusi & Matti Lähdeoja*
Matematiikan vuosi 2000
– *Olli Martio*
Kokoukset
- 3.3 Yhteiskuntatieteiden jaosto 14**
Yhteiskuntatieteiden rooli hallinnon palveluksessa
– *Jussi Raumolin*
Kokoukset
- 3.4. Kulttuurijaosto 16**
Kulttuuridiversiteetti ja UNESCO
Kulttuuriministerien pyöreän pöydän kokous
- Kokoukset
- 3.5 Viestintäjaosto 19**
UNESCO verkon pauloissa – *Ullamaija Kivikuru*
Alueellinen yhteistyö UNESCO:n mediapolitiikan kulmakiveksi Balkanilla
– *Antti Kuusi*
Kansainvälisen sananvapauden päivän 2000 tilaisuus
Kokoukset
- 4. Maailmanperintö 23**
UNESCO:n Maailmanperintökomitean 24. kokous, 23.11.–2.12. Australiassa
Muut maailmanperintöön liittyvät kokoukset
- 5. Hallintoneuvosto 24**
Toiminta hallintoneuvostossa
- 6. Muu Suomen Unesco-toimikunnan toiminta 26**
Suomen maksuosuudet ja muu tuki
Julkaisut ja näyttelyt
Tapahtumia, hankkeita, palkintoja ja kokouksia
Vierailut Suomeen
- 7. UNESCO:n sihteeristö ja pysyvä edustusto 30**
UNESCO:n sihteeristö
Suomalaiset UNESCOssa
Pysyvä edustusto
- LIITE 31**
Suomen UNESCO-toimikunnan ja laajennetun toimikunnan jäsenet (1999–2001)
- YHTEYSTIEDOT 32**
- Unescon sihteeristön organisaatiokaavio**

2000
INTERNATIONAL YEAR FOR THE CULTURE OF PEACE
ANNÉE INTERNATIONALE DE LA CULTURE DE LA PAIX
AÑO INTERNACIONAL DE LA CULTURA DE PAZ
مَعْرَظَةُ السَّلَامِ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ГОД КУЛЬТУРЫ МИРА
國際和平文化年

YK julisti vuoden 2000 Kansainväliseksi rauhankulttuurin vuodeksi. Logon ovat suunnitelleet Barbara Blicke ja Luis Sarda.

1. JOHDANTO

Suomen UNESCOon liittyvä toiminta oli vuonna 2000 aktiivista ja työntäyteistä. Suomi jatkoi jäsenenä UNESCO:n hallintoneuvostossa, jossa se toimii varapuheenjohtajana kaudella 2000–2001 ainoana EU-maana. Suomi kuului jäsenenä hallintoneuvoston asettamaan UNESCO:n haasteita uudella vuosituhanella tutkivaan työryhmään (UNESCO in the 21st Century) sekä ihmisoikeusvalituksia käsittelevään sopimus- ja suosituskomiteaan.

Suomen UNESCO-toiminnan painopistealueita kuluneena vuonna olivat uuden pääjohtajan Koichiro Matsuuran käynnistämä järjestön laajan reformi sekä kauden 2002–2003 järjestön ohjelman ja budjetin alustava valmistelu. Eri ohjelmasektoreiden osalta pohdittiin erityisesti teemoja koulutusta kaikille - perusopetuksesta elinikäiseen oppimiseen, tieteen ja teknologian eettiset ulottuvuudet, kulttuuridiversiteetti sekä kansainvälisen viestinnän kehittäminen ja sananvapaus. Nämä teemat nousevat prioriteeteiksi myös työn alla olevassa järjestön uudessa keskipitkän aikavälin strategiassa vuosille 2002–2007.

Suomi antoi kansallisen raportin koulutuksen tilasta maailmanlaajuisista Koulutusta kaikille -prosessia (Education for All) varten ja osallistui aktiivisesti sekä Dakarissa pidettyyn Maailman koulutusfoorumiin että sitä valmistelleeseen Euroopan alueen asiantuntijakokoukseen. Edellisenä vuonna pidetyn Tieteen maailmankonferenssin kansallisena seurantatoimena järjestettiin keväällä seminaari, jonka sisältö painottui tutkimusyhteistyöhön kehitysmaiden kanssa. Suomi on aktiivisena tarkkailijana ollut UNESCOssa mukana käynnistämässä työtä kulttuuridiversiteettijulistuksen laatimiseksi.

Toimintaa ovat osaltaan ohjanneet myös Suomen jäsenyydet eri UNESCO:n yleiskokouksen asettamissa hallitustenvälisissä elimissä.

Suomi toimi jäsenenä bioetiikkakomiteassa, yhteiskuntatieteellisen MOST-ohjelman neuvostossa, kansainvälisen tiedonvälityksen kehittämishjelman IPDC-neuvostossa, liikuntakasvatuksen ja urheilun CIGEPS-komiteassa sekä Maailmanperintökomiteassa, jossa Suomi oli myös byroon jäsen. Suomi oli lisäksi edustettuna neuvoo-antavassa bioetiikkakomiteassa sekä kielellisen moninaisuuden ja monikielisen koulutuksen neuvoo-antavassa komiteassa. Vuoden 2000 aikana suomalaiset asiantuntijat ja virkamiehet osallistuivat paitsi mainittujen elinten kokouksiin myös tarkkailijana monien muiden UNESCO:n hallitustenvälisten komiteoiden kokouksiin. MOST-ohjelman hallitustenvälisen komitean kokoontumisessa oli välivuosi.

Australiassa pidetyssä Maailmanperintökomitean 24. kokouksessa vahvistettiin Suomen isännöisyys vuonna 2001 pidettävään kokoukseen. Opetusministeriön toimesta asetettiin ministeriöiden välinen valmistelutyöryhmä Helsingissä pidettävää kokousta varten. Lisäksi Suomi on panostanut vedenalaista kulttuuriperintöä koskevan yleismaailmallisen sopimusluonnoksen valmisteluprosessiin.

Niin pohjoismainen yhteistyö kuin EU-maiden välinen koordinaatio UNESCO:n puitteissa jatkuu tiiviinä. Pohjoismaiden Unesco-toimikuntien vuosikokous pidettiin tällä kertaa Suomessa.

Toimintakertomukseen on kerätty Suomen Unesco-toimikunnan kannalta tärkeimmät vuoden 2000 aikana pidetyt tapahtumat ja kokoukset. Kertomukseen on myös sisällytetty muutama toimintaan keskeisesti liittyvä artikkeli. Kirjoittajat ovat joko Suomen Unesco-toimikunnan jäseniä tai toimikunnan kanssa yhteistyötä tekeviä ulkopuolisia asiantuntijoita.

Toimintakertomus, kuten suurin osa siinä mainituista raporteista, on myös luettavissa osoitteessa <http://www.minedu.fi/opm/unesco>.

2. SUOMEN UNESCO-TOIMIKUNTA

JÄSENET JA SIHTEERISTÖ

Varsinaisen toimikunnan puheenjohtajana toimi ohjelmajohtaja, dosentti Olli Alho Yleisradiosta ja varapuheenjohtajana Suomen yliopistojen rehtorien neuvoston pääsihteeri Tapio Markkanen. Jäseninä olivat kansliapäällikkö Christoffer Grönholm, professori Sara Heinämaa, professori Riitta Keiski, professori Ullamaija Kivikuru, suunnittelujohtaja Petri Pohjonen, teatteriohjaaja, puheenjohtaja Raija-Sinikka Rantala, professori Tom Sandlund, professori Martin Scheinin ja kasvatustieteiden ylioppilas Jutta Urpilainen. Ulkoasiainministeriön edustajana toimikunnassa oli lähetystöneuvos Hannu Hämälä (varajäsen yksikön päällikkö Riitta Resch). Toimikunnan työvaliokuntaan on kuulunut puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi professori Ullamaija Kivikuru sekä pääsihteeri Zabrina Holmström.

Vuoden 2000 aikana Suomen UNESCO-toimikunta on kokoontunut varsinaisessa kokoonpanossa viisi kertaa ja laajennettuna kaksi kertaa. Toimikunnan laajennettuun kokoonpanoon kuuluu viisi UNESCO:n toimialojen mukaista jaostoa, jotka ovat kokoontuneet yhteensä 19 kertaa. Kansainvälisten asiain johtaja Margaretha Mickwitz opetusministeriöstä sekä sihteeristön ja pysyvän edustuston edustajat ovat myös osallistuneet toimikunnan kokouksiin. Luettelo laajennetun toimikunnan kokoonpanosta on liitteenä.

Toimikunnan pääsihteerin virkaa on hoitanut kulttuuriasiainneuvos Zabrina Holmström. Toimikunnan muissa tehtävissä ovat toimineet kansainvälisen vaihdon sihteeri Aila Rappeli, suunnittelija Satu Heikkinen (vir-

kavapaalla 27.5.2000–31.3.2001), erityisneuvonantaja Nina Sveholm (28.4. asti), erityisneuvonantaja Katja Nieminen (29.4.–31.12.) ja suunnittelija Hannu Vainonen (1.7. alkaen). Toimikunnassa ovat avustaneet tuntipalkkaisena kasvatustieteiden ylioppilas Marja Hiltunen sekä korkeakouluharjoittelijat Mervi Rahko (2.5.–1.7.) ja Rae Häikiö (5.6.–4.9.). Siviilipalveluksessa Suomen UNESCO-toimikunnassa ovat olleet Reima Sievänen (4.10. asti) ja Tomi Orre (23.10. alkaen).

LAAJENNETUN SUOMEN UNESCO-TOIMIKUNNAN KOKOUKSET

Vuoden ensimmäinen laajennettu kokous pidettiin Katajanokan kasinolla 12.1. Toimikunnan ja jaostojen lisäksi mukana olivat mm. entiset puheenjohtajat Sakari Kiuru ja Erkki Aho. Kulttuuriministeri Suvi Lindén esitti opetusministeriön tervehdyksen.

Kokouksessa käsiteltiin edellisen syksyn yleiskokouksen päätöksiä, lähinnä uutta ohjelmaa ja budjettia pääsihteeri Zabrina Holmströmin johdatusella. Jaostojen puheenjohtajat ja yleiskokousvaltuuskunnan muut jäsenet raportoivat eri ohjelmakokonaisuuksien osalta. Kansainvälisten asiain johtaja Margaretha Mickwitz kertoi Suomen toiminnasta hallintoneuvostossa sekä uuden pääjohtajan järjestön toimintaa ja rakennetta koskevista suunnitelmista. Lisäksi pohdittiin maailmanperintöön liittyviä kysymyksiä Marrakeshissa joulukuussa pidetyn Maailmanperintökomitean kokouksen pohjalta pääjohtaja Henrik Liliuksen alustuksella.

Vuoden 2000 toinen laajennetun toimikunnan kokous pidettiin 22.11.

Svenska Klubbenilla. Kokouksen puheenjohtajana toimi Tapio Markkanen. Opetusministeriön tervehdyksen kokoukseen toi kansainvälisten asiain johtaja Margaretha Mickwitz.

Margaretha Mickwitz kertoi UNESCOssa meneillään olevasta organisaation uudistustyöstä sekä sihteeristön, kenttätoimistojen että hallintoneuvoston ja yleiskokouksen osalta. Zabrina Holmström puolestaan kertoi hallintoneuvoston ohjelmakomissiossa käsitellystä keskipitkän aikavälin strategiasta vuosille 2002–2007. Pääjohtajan ehdottama strategia pyrkii keskittymään muutamiin prioriteettialueisiin ja ehdotus otettiin hallintoneuvostossa tyytyväisyydellä vastaan.

Kasvatusjaoston puheenjohtaja Petri Pohjonen ja sihteeri Petra Packalén esittelivät Koulutusta kaikille -prosessin vaiheita. Luonnontieteellisen jaoston puheenjohtaja Riitta Keiski kertoi Budapestissä vuonna 1999 pidetyn Tieteen maailmankonferenssin seurannasta sekä Suomessa että kansainvälisellä tasolla.

Laajennettu toimikunta keskusteli vilkkaasti alustusten pohjalta. Keskustelua herätti mm. se, miten erilaiset suositukset saadaan käytäntöön. Puheenvuoroissa korostettiin UNESCO:n roolia foorumina, jolla esim. globalisaation inhimillinen puoli voidaan luontevasti nostaa esiin. UNESCO:n panostusta myös muihin maailmanlaajuisiin ongelmiin inhimillisen puolen esiintuojana korostettiin.

3. SUOMEN UNESCO-TOIMIKUNNAN JAOSTOJEN TOIMINTA

3.1 KASVATUSJAOSTO

Kasvatusjaoston puheenjohtajana toimi suunnittelujohtaja Petri Pohjonen ja varapuheenjohtajana lehtori, fil. lis. Christer Hummelstedt. Jaoston jäseniä olivat tiedottaja Jussi Honkanen (25.1. alkaen), tutkimusprofessori Pirjo Linnakylä, kehittämispäällikkö Kirsi Lindroos (6.3. saakka), viestintäjohtaja Seppo Niemelä, suunnittelija Sanna Rauhansalo (22.11. alkaen), professori Maijaliisa Rauste-von Wright, toiminnanjohtaja Pekka Saltila, professori Martin Scheinin, tiedotussihteeri Jaana Syrjälä (24.1. saakka), kasvatustiet. yo Jutta Urpilainen, opetusasiain päällikkö Gustav Wikström (7.3.-22.11.). Jaoston pysyvinä asiantuntijoina toimivat ylitarkastaja Pekka Elo, opetusalan neuvonantaja Heikki Kokkala, ylitarkastaja Arja Mäkeläinen (1.9. alkaen), ylitarkastaja Immo Parviainen, ylitarkastaja Helena Porkola (31.8. saakka) ja opetusneuvos Helena Taxell. Sihteerinä toimi asiantuntija Petra Packalén. Jaosto kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa.

Education for All - Koulutusta kaikille

Kevätkaudella jaosto keskittyi Dakarissa 26.-28.4.2000 järjestetyn Maailman koulutusfoorumin valmisteluun. Dakaria edelsi koulutuksen tilaa koskeva maailmanlaajuinen arviointi sekä alueellisten konferenssien

sarja. Euroopan ja Pohjois-Amerikan alueellinen Education for All (EFA)-konferenssi pidettiin helmikuussa Varsovassa. Suomen valtuuskuntaa johti kansliapäällikkö Vilho Hirvi. Jaoston jäsenistä Varsovaan matkasivat Petri Pohjonen ja Petra Packalén, joista viimeksi mainittu oli vastuussa myös Suomen kansallisen EFA-arviointiraportin kokoamisesta.

Dakarin kuulumiset jaostolle välitti Heikki Kokkala, joka osallistui Maailman koulutusfoorumiin EFA-ohjausryhmän jäsenenä. Dakarin jälkeen jaoston tehtävänä oli miettiä, miten EFA-prosessi voitaisiin tehdä tunnetuksi myös Suomessa. Tärkeänä jaosto piti päätöksentekijöiden ja asiantuntijoiden informoimista ja sitouttamista EFA-prosessin tavoitteisiin niin opetusministeriön kuin ulkoministeriönkin hallinnonalalla. Samalla tulisi edistää myös julkista keskustelua maailmanlaajuisista koulutuskysymyksistä ja koulutuksen roolista kehityksen moottorina.

Koulutusta kaikille - Education for All

Koulutusta kaikille - Education for All -prosessi (EFA) sai alkunsa Jomtienissa Thaimaassa 1990 pidetyssä Maailman koulutusfoorumissa, jossa 155 hallitusta ja 150 järjestöä asettivat tavoitteeksi kaikkien lasten saamisen alkeiskoulutuksen piiriin vuoteen 2000 mennessä ja aikuisten lukutaidottomuuden vähentämisen puolella. Tavoitteita seuraamaan perustettiin yhteistoimintaelin "EFA Forum".

Dakarissa huhtikuussa 2000 järjestetty Maailman koulutusfoorumi (World Education Forum, WEF) oli osa Jomtienin ohjelman toteutumisen seurantaa. UNDP:n, UNESCO:n, UNFPA:n, Unicefin ja Maailmanpankin koolle kutsuma foorumi kokosi 182 valtiota, 142 kansalaisjärjestöä ja parikymmentä kansainvälistä järjestöä (mm. keskeiset YK-järjestöt ja kehitysrahoituslaitokset). Suomella oli foorumissa erityisellä vastuullaan erityisopetuksen tilaa käsittelevä teema-keskustelu. Puheenjohtajana toimi opetusalan neuvonantaja Heikki Kokkala ulkoasiainministeriöstä. Hannu Savolainen ja Hanna Ala-Suutari Jyväskylän yliopiston Niilo Mäki Instituutista osallistuivat istunnon järjestelyihin.

Foorumin esityönä suoritettiin kattava arviointi maailman perusopetuksen tilasta ja Jomtienin jälkeen tapahtuneesta kehityksestä. Vaikka paljon myönteistä kehitystä on saatu aikaan, ylittää väestönkasvu kuitenkin lisääntyneen tarjonnan, eikä tilanne siten ole vielä tyydyttävä. Koulutusfoorumin esityöhön kuuluivat myös prosessin kannalta merkittävät alueelliset valmistelevat kokoukset.

Euroopan alueen kokous pidettiin Varsovassa 6.-8.2.2000. Suomen valtuuskunta osallistui aktiivisesti kokoukseen kansliapäällikkö Vilho Hirven johdolla. Asiantuntija Petra Packalén Opetushallituksesta toimi kokouksessa raporttoijana.

Toimintaohjelma

Dakarissa pidetty foorumi hyväksyi EFA-prosessille uuden toimintaohjelman, jonka kaksi pääimmäistä tavoitetta ovat sukupuolten välinen tasa-arvo koulutuksessa vuoteen 2005 mennessä ja yleinen perusopetusmahdollisuus kaikille vuoteen 2015 mennessä. Huomiota kiinnitetään erityisesti tyttöjen kouluttamiseen, opimistulosten laatuun sekä koulutusjärjestelmien ulkopuolelle jääneisiin (tytöt, työssä käyvät lapset, etnisten vähemmistöjen lapset sekä väkivallan, selkkausten, vammautumisen ja HIV/AIDSin uhrin). Tavoitteiden saavuttaminen vaatii vuositasolla arviolta kahdeksan miljardia dollaria. Summa vastaa noin viikon asevarustelumenoja. Dakarin toimintaohjelmassa osanottajat lupaavat, ettei missään perusopetuksen antamiseen vakavasti sitoutuneessa maassa tavoitteiden saavuttaminen saa kaatua voimavarojen puutteeseen. Suomen valtuuskuntaa Dakarin foorumissa johti opetusministeriön yleissivistävän koulutuksen yksikön silloinen päällikkö Simo Juva.

Seuranta

Dakarissa EFA-prosessin kansainvälinen seuranta- ja koordinaatiovastuu annettiin UNESCOlle, joka toimii sihteeristönä. Prosessissa on selkeästi kaksi samanaikaista tasoa: kansainvälinen pitkälti kehitysyhteistyön muo-

dossa toteutuva kumppanuusohjelma ja kansallinen prosessi.

UNESCO:n kasvatusektorin ensisijainen prioriteetti on "perusopetusta kaikille". Kasvatusektorin budjettia on Dakarin koulutusfoorumien jälkeen EFA-prosessin seuraamiseksi korotettu 50 prosenttia ja organisaatioon perustettu tätä varten sihteeristö. UNESCO:n pääjohtajan asettama seurantatyöryhmä on aloittanut toimintansa. Suomi on kehitysyhteistyövaroista tukenut kansainvälistä EFA-prosessia vuonna 1999 miljoonalla ja vuonna 2000 kahdella miljoonalla markalla. EFA-prosessi toimeenpannaan jo olemassa olevien organisaatioiden puitteissa aina kun se vaan on mahdollista.

Suomen harjoittamassa kehitysyhteistyössä perusopetus on jo painopisteenä, mikä on linjassa Dakarin toimintaohjelman kanssa, mutta tuen kohdistaminen erityisesti köyhimpiin maihin vaatii tarkastelua.

Kaikki osanottajamaat ovat sitoutuneet laatimaan yhdessä oman kansalaisyhteiskuntansa kanssa vuoteen 2002 mennessä kattavan kansallisen toimintasuunnitelman (EFA Plan). Suunnitelmassa eritellään uudistukset, mainitaan välitavoitteet ja määritellään varainkäytön tärkeysjärjestys lähtien siitä, että tavoitteet saavutetaan viimeistään 2015. Suomesakin on tunnistettava kansalliset kehittämiskohteet, suunniteltava tavoitteiden saavuttamiseen tarvittavat toimenpiteet ja huolehdittava niiden seurannasta. Päävastuu tavoitteiden toteutumisesta on maatasolla. Tavoitteiden saavuttaminen vaatii laajapohjaista yhteistyötä, esimerkiksi opetusministeriön, ulkoasiainministe-

riön, Opetushallituksen ja Kehitysmaasuhteiden neuvottelukunnan välillä.

Lisätietoja:

- *Suomen valtuuskunnan raportti Dakarin koulutusfoorumista:* www.minedu.fi/opm/unesco/index.html
- *EFA-foorumien kotisivu:* <http://www2.unesco.org/wef/>
- *Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosaston kotisivu:* <http://global.finland.fi/tietoa/toimialat/koulutus/Foorumi.htm>

UNEVOC

UNEVOC on UNESCO:n ammatillisen koulutuksen ohjelma, jonka tavoitteena on kartoittaa eri maissa olevaa asiantuntemusta ja tarjota tiedon ja kokemusten vaihtoa edistävä foorumi, jonka avulla asiantuntemus saatetaan mahdollisimman tehokkaasti hyödynnettyä.

Kasvatusjaosto sai opetusministeriöltä tehtäväkseen selvittää UNEVOCin nykytilaa, näköaloja ja kehittämismahdollisuuksia Suomessa. Toimeksannon taustalla oli lisääntynyt kansainvälinen kiinnostus UNEVOCia kohtaan. Jaosto kutsui asiassa kuuluttavakseen asiantuntijoita opetusministeriöstä, Etelä-Suomen lääninhallituksesta sekä Suomen UNEVOC-keskuksena toimivasta EVTEKistä (Espoon-Vantaan teknillinen ammattikorkeakoulu). Jaosto jätti UNEVOCin kansallisen toiminnan järjestämistä koskevan lausunnon opetusministeriölle toukokuussa.

Pohjoismaisten UNEVOC-koordinaattorien kokoontuessa 30.-31.3. Kirkkonummen Aavarannassa vieraksi saapui myös Bonnissa sijaitsevan Kansainvälisen UNEVOC-keskuksen johtaja Hans Krönner. Krönner kertoi UNEVOC-verkon nykytilasta ja tulevaisuudennäkymistä sekä esitteli kehitteillä olevaa maailmanlaajuista ammatillisen koulutuksen internet-palvelinta. Petra Packalén raportoi jaostolle kokouksen kulusta.

Lukutaitopäivä 8.9.2000

Jaosto pohti keväällä, miten syyskuussa vietettävää kansainvälistä lukutaitopäivää tulisi juhlistaa. Ideoinnin tuloksena syntyi Suomen Unesco-toimikunnan julkaisusarjassa ilmestynyt Lukutaidon sytykkeitä -vihkonen,

jonka kirjoittajista Jussi Honkanen, Heikki Kokkala, Pirjo Linnakylä, Petri Pohjonen ja Jutta Urpilainen ovat jaostosta. Julkaisuprojekti sai arvokasta tukea myös jaoston ulkopuolelta: kirjoittajakuntaan saatiin mukaan opetusministeri Maija Rask, pääjohtaja Jukka Sarjala sekä Jyväskylän yliopistossa tutkijana toimiva Kaisa Leino. Kirjanen pyrkii herättämään keskustelua lukutaidosta ja näin tukea osaltaan Dakarin tavoitteiden toteutumista ja seuranta. Kirjoittajat pohivat lukutaitoa mm. internetin, opettajan ja kehitysyhteistyön näkökulmista. Kirjasesta löytyvät myös Dakarin toimintaohjelman tärkeimmät sitoumukset.

Lukutaidon sytykkeitä lähetettiin kaikkiin Suomen peruskouluihin ja lukioihin herättämään keskustelua lukutaidosta. Myös tiedotusvälineitä muistutettiin kansainvälisen lukutaitopäivän merkityksestä.

UNESCO-koulut

Jaoston asiantuntijajäsen Pekka Elo piti jaoston ajan tasalla UNESCO-kouluverkon (ASP) kuulumisista ja esitteli UNESCO-koulujen ja opettajakoulutuslaitosten käyttöön suunnattua uutta oppimateriaalia maailmanperintö-, suvaitsevaisuus- ja ihmisoikeuskasvatuksen alalla.

UNESCO-kouluverkossa aloitettiin 20.-21.11. Tallinnassa järjestetyn vuositapaamisen jälkeen verkoston työtapojen kehittäminen ja tiivistäminen. Tässä työssä asiantuntijana avustaa Aaro Järvelä. Tukholman kansainvälisen Holocaust-konferenssin 26.-28.1.2000 yhteydessä UNESCO-koulut järjestivät toimintaansa esittelevän näyttelyn. UNESCO-kouluja oli vuoden lopussa Suomessa kaiken kaikkiaan 66.

Maailmanperintökasvatus

Maailmanperintökasvatus-projektia toteutetaan Suomessa UNESCO-kouluverkoston puitteissa osana Suomen Tammi -kulttuuriperintöopetuksen kehittämishanketta. Opetushallitus ja Jyväskylän yliopisto järjestivät Suomen maailmanperintökohteissa neljä kahden päivän seminaaria opettajille. Tämän lisäksi julkaistiin UNESCO:n maailmanperintöopetuksen materiaalipaketin esiversio. Lopullinen versio julkaistaan Suomen Tammi -projektin julkaisusarjassa vuonna 2001. Suomen Tammi -projektin puitteissa julkaistuissa kirjoissa "Esine elää" ja "Kulttuuriperinnön kauneus, hyvyys ja totuus" sivutaan myös UNESCO:n maailmanperintöön liittyviä aiheita. Projektissa Suomen Unesco-toimikuntaa ovat edustaneet Pekka Elo kasvatusjaostosta ja Merja-Hannele Isotalo kulttuurijaostosta.

Vuonna 2000 alkoi myös Suomen koordinoima nettihanke "Baltic Sea Heritage in the Internet" (<http://www.freenet.hut.fi/whe/balticum>), jonka tarkoituksena on mm. tarjota kouluille keskustelufoorumi ja tiedottaa käynnissä olevista projekteista. Samanaikaisesti on rakennettu Itämeren maiden maailmanperintöopetuksen koordinaattorien verkostoa, joka

kokoontui ensimmäisen kerran Helsingissä toukokuussa 2000.

■ Ihmisoikeuskasvatus

Ihmisoikeuskasvatusteema on ollut usein esillä jaoston kokouksissa. Vuoden aikana Suomen Unesco-toimikunta julkaisi peruskouluille, lukioille ja keskiasteelle suunnatun Ihmisoikeuskasvatuksen käsikirjan. Palautteen keräämiseksi ja oheismateriaalin markkinoimiseksi Opetushallituksessa ylläpidetään kirjaa tukevaa www-sivustoa (<http://www.freenet.hut.fi/ihmis>).

■ Itämeri-projekti

BSP-ympäristökasvatusprojektissa (Baltic Sea Project) oli Suomesta mukana 21 aktiivista oppilaitosta. "On the threshold - Baltic 21" -konferenssiin kesäkuussa (Sonderborg, Tanska) osallistui Suomesta nelisenkymmentä opettajaa ja oppilasta. Samassa yhteydessä järjestettiin projektin koordinaattorien kokous. Suomen kansallisena koordinaattorina toimi opetusneuvos Kaija Salmio opetushallituksesta.

Pohjoismainen yhteistyö

Petri Pohjonen, Helena Porkola ja Nina Sveholm edustivat jaostoa Pohjoismaisten Unesco-toimikuntien kasvatussektorin kokouksessa Kööpenhaminassa 3.–4.3.2000. Kokoustuliaisina jaosto sai tehtäväkseen kommentoida UNESCO:n toiminnan tarkoituksenmukaisuutta erityisesti lukutaidon ja aikuiskoulutuksen, ihmisoikeuskasvatuksen, ASP-koulujen (Associated Schools Project) sekä UNESCO:n kasvatusinstituuttien osalta.

Keskustelu pohjoismaisen Unesco-yhteistyön tiivistämisestä jatkui Haikossa, jonne pohjoismaisten toimi-

kuntien edustajat kokoontuivat elokuussa.

Jaosto pohdiskeli myös tasa-arvokysymyksiä Petra Packalénin osallistuttua Kööpenhaminassa 3.10.2000 pidettyyn pohjoismaiseen kokoukseen, jossa keskusteltiin UNESCO:n toiminnasta tasa-arvon edistämiseksi sekä tasa-arvonäkökulman toteutumisesta järjestön organisaatiossa.

KOKOUKSET

- "Regional Conference on Education for All, Europe and North America", Varsova, 6.–8.2. Kansliapäällikkö Vilho Hirvi, opetusneuvos Jorma Ahola ja johtaja Simo Juva opetusministeriöstä, kehittämisspäällikkö Maija-Liisa Hirvi AEL:stä sekä jaostosta Petra Packalén ja Petri Pohjonen osallistui.
- "Second Meeting of the Advisory Committee for Linguistic Pluralism and Multicultural Education", Barcelona, 24.–26.2. Tutkija Tapani Salminen Helsingin yliopistosta osallistui.
- Aikuiskoulutuksen ajankohtaisseminaari, Espoo, 29.2. Nina Sveholm sihteeristöstä osallistui.
- Pohjoismaisten Unesco-toimikuntien kasvatussektorin kokous, Kööpenhamina, 3.–5.3. Kokoukseen osallistui Petri Pohjonen ja Helena Porkola jaostosta sekä Nina Sveholm sihteeristöstä.
- "The Fifth Session of the Advisory Committee on Education for Peace, Human Rights and Democracy, International Understanding and Tolerance" Pariisi, 20.–22.3. Hallitusneuvos Zoe Pohjanvirta opetusministeriöstä ja Zabrina Holmström sihteeristöstä osallistui tarkkailijoina.

- Pohjoismainen UNEVOC-kokous, Kirkkonummi, 30.–31.3. SUT:n edustajina olivat paikalla Zabrina Holmström sihteeristöstä ja jaostosta Petra Packalén.
- UNESCO:n liikuntakasvatuksen ja urheilun hallitustenvälinen komitean CIGEPSin kokous, Olympia, Kreikka, 2.–5.4. Ylitarkastaja Seppo Paavola opetusministeriöstä ja professori Risto Telama Jyväskylän yliopistosta osallistui.
- "The World Education Forum (WEF)", Dakar, Senegal, 26.–28.4. Suomen delegaatioon kuuluivat suurlähettiläs Taina Kiekko pöytäedustustosta, johtaja Simo Juva opetusministeriöstä, opetusalan neuvonantaja Heikki Kokkala ja lähetystöneuvos Anne Huhnamäki ulkoasiainministeriöstä ja sihteeristöstä Zabrina Holmström.
- "Conference on Higher Education for Peace", Tromsø, 4.–6.5. Tutkija Pirjo Jukarainen TAPRIsta osallistui.
- "Meeting of Experts on Education and Training", Bryssel, 19.5. Jaoston pysyvä asiantuntija Heikki Kokkala sekä Ilkka Turunen pöytäedustustosta osallistui.
- "Making and Breaking Borders" -Itämeren alueen nuorisoseminaari, Helsinki, 7.–10.6. Nuorisotutkimusseuran puheenjohtaja Helena Helve yhteiskuntatieteiden jaostosta osallistui.
- "WCHE Follow-up - Meeting of Higher Education Partners", Pariisi, 14.6.
- Saksan Unesco-toimikunnan yleisistunto/paneelikeskustelu "UNESCO's contribution to Baltic regional cooperation", Schwerin, 14.–16.6. Pekka Elo jaostosta osallistui.

- The 12th consultation meeting within the Baltic Sea Project" ja "On the Threshold – Baltic 21" -konferenssi, Sønderborg, Tanska, 16.–22.6. Itämeri-projektin kansallinen koordinaattori Kaija Salmio Opetushallituksesta osallistui.
- Hannover EXPO 2000:n yhteydessä Ruotsin Unesco-toimikunnan seminaari "World Heritage around the Baltic". Jaostosta Pekka Elo osallistui.
- "Adult Education and Culture Working Together" -konferenssi, Helsinki, 7.–10.9.
- "Environmental Education and Public Awareness: Yesterday, Today and Tomorrow", Pietari, 18.–19.9. Pekka Elo luennoi kokouksessa Suomen näkökulmasta maailmanperintökasvatukseen.
- Pohjoismainen tasa-arvokokous, Kööpenhamina, 3.10. Petra Packalén jaostosta osallistui.
- Kansallisen UNESCO-kouluverkoston vuositapaaminen (Associated Schools Project, ASP), Tallinna, 20.–21.11. Katja Nieminen sihteeristöstä ja Pekka Elo jaostosta osallistuivat.
- "Nordic-Baltic Human Rights Symposium on Human Rights Education", Lund, 7.–9.12. Kati Frostell ja Martin Scheinin Åbo Akademin Ihmisoikeusinstituutista osallistuivat.

Lisätietoja myös seuraavista osoitteista:

- *UNESCO:n kasvatusektorin sivut:* <http://www.unesco.org/education>
- *Suomen UNESCO-koulut:* <http://www.freenet.hut.fi/asp/>
- *Suomen Tammi projekti:* <http://www.edu.fi/projektit/tammi/>
- *maailmanperintökasvatus:* <http://www.freenet.hut.fi/whe/>

- *ASP/Baltic Sea Project:* <http://www.b-s-p.org>
- *Aikuisopiskelijan viikko:* <http://www.ktol.fi/aov>

3.2 LUONNON-TIETEIDEN JAOSTO

Suomen Unesco-toimikunnan luonnontieteiden jaoston puheenjohtajana toimi professori Riitta Keiski ja varapuheenjohtajana dosentti Risto Lemmelä. Jaoston jäseninä olivat pääsihteeri Tapio Markkanen, professori Sara Heinämaa, dosentti Kari Enqvist, kansainvälisten asiain päällikkö Sirkka Haunia, opettaja Vesa Heinonen, professori Erkki Leppäkoski ja tiedesihteeri Risto Andberg. Jaoston pysyvinä asiantuntijoina toimivat ylitarkastaja Jukka-Pekka Flander, ylitarkastaja Hilikka Hämäläinen sekä kulttuuriasianneuvos Hannele Koivunen ja sihteerinä 15.5. asti filosofian tohtori Sirkku Manninen ja tämän jälkeen opiskelija Anu Hankaniemi.

Jaosto kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Ensimmäisessä kokouksessa jaosto päätti olla mukana tukemassa 27.–31.8.2001 Suomessa järjestettävää IAG:n (International Association of Geodesy) kansainvälistä symposiumia "Recent Crustal Movements", joka soveltuu myös osaksi Budapestissa pidetyn Tieteen maailmankonferenssin seurantaa. Jaoston jäsen Risto Lemmelä tiedotti vuoden

myötä jaostoa symposiumin suunnittelusta. Alkuvuodesta jaosto valmistautui myös hallintoneuvoston 159. istuntoon (9.–25.5.2000), jolloin mm. keskipitkän aikavälin strategian tarkastelun yhteydessä todettiin tarvetta Afrikan aseman korostamiseen ja naisten saamiseen perustutkimuksen piiriin. Loppuvuoden kokouksissa valmistauduttiin hallintoneuvoston 160. istuntoon (9.–25.10.2000), jolloin tärkeitä teemoja olivat Budapestissa pidetyn Tieteen maailmankonferenssin seuranta, Ihminen ja biosfääri -ohjelman (MAB) tulevaisuus ja aloite ns. geopuistohankkeen perustamisesta. Jaosto suunnitteli vuoden alussa myös syyskaudelle aiottua tutustumismatkaa Maailmanperintöluetteloon aiotulle Merenkurkun alueelle, mutta matka ei kuitenkaan toteutunut.

Biosfäärialuetoiminta Suomessa vuoteen 2000

Martin Öhman

Biosfäärialueet ovat UNESCO:n MAB-ohjelmaan (Man and the Biosphere) kuuluva maailmanlaajuinen kestävä kehityksen kokeilu- ja tutkimusalueverkosto. Biosfäärialueita on maailmassa jo lähes neljäsataa yli 90 maassa. Suomessa on kaksi 1990-luvun alussa perustettua biosfäärialuetta, Pohjois-Karjala ja Saaristomeri. Toimintaa hallinnoivat ympäristöministeriön alaiset ympäristökeskukset.

Toiminnan kulmakivinä ovat luonnonsuojelun huomioon ottaminen kehittämisessä, tieteellinen tutkimus ja laajapohjainen yhteistyö kansainvälisen biosfäärialueverkoston kautta. Toisin kuin esim. perinteisillä suojelualueilla ihmistoiminta on olennainen osa biosfäärialuetta. Biosfäärialuetoiminnalle asetettujen tavoit-

teiden saavuttaminen edellyttää yhteistyötä paitsi tutkijoiden ja viranomaisten välillä myös näiden ja paikallisen väestön kesken. Yhteistyö ei perustu hallinnollisiin määräyksiin vaan vapaaehtoisuuteen ja yhteisiin päämääriin.

Viime aikoina biosfäärialuetoiminnassa on alettu pyrkiä aiempaa suurempiin, poliittisesti ja taloudellisesti merkittävämpiin kokonaisuuksiin. Biosfäärialuetoiminnan periaatteita ollaan soveltamassa myös kaupunkien ja niiden vaikutusalueiden suunnitteluun ja tutkimiseen.

Biosfäärialuetoiminta eteni suotuisasti vuoteen 1998 asti. Silloin Suomessa järjestettiin menestyksellinen EuroMAB-alueen biosfäärialueiden koordinaattoreiden kokous ja molemmilla alueilla oli paljon hankkeita. Kokous sai laajalti julkisuutta. Osallistujia oli noin 130 yli 20 maasta. Suomen UNESCO-toimikunta osallistui kokouksen järjestelyihin ja rahoitukseen.

Perusrahoituksen ongelmat muuttivat tilanteen 1999. Saaristomeren biosfäärialueella ei ole siitä lähtien ollut koordinaattoria ja myös Pohjois-Karjalassa rahoitusvaikeudet ovat haitanneet vakavasti toimintaa.

Keväällä 2000 Lounais-Suomen ja Pohjois-Karjalan ympäristökeskukset yhdessä laativat EU:n aluekehitysrahastolle (EAKR) maakuntien välisen yhteistyöhankkeen. Hankkeen tavoitteena on tiivistää Saaristomeren ja Pohjois-Karjalan biosfäärialueiden keskinäistä yh-

teistyötä, kehittää Varsinais-Suomen ja Pohjois-Karjalan maakuntien kansainvälisiä yhteyksiä biosfäärialuetoiminnan kautta, ideoida ja hankkeistaa käytännön kehittämistä biosfäärialueilla sekä antaa suuntaviivoja Suomen biosfäärialuetoiminnan pitkän tähtäimen tavoitteille ja toiminnan järjestämiselle. Kansainvälisessä yhteistyössä hyödynnetään biosfäärialueiden koordinaattoreiden kokouksen aikana ja sen jälkeen luotuja yhteyksiä ja jo menossa olevia hankkeita.

Kaksivuotiselle "Biosfäärialuuet Varsinais-Suomen ja Pohjois-Karjalan maakuntien kansainvälisen kehittämistyön kanavana" -hankkeelle myönnettiin rahoitus syksyllä 2000. Hanke on mahdollistanut kokopäivätoimisen koordinaattorin palkkaamisen molemmille alueille. Hankkeen omarahoitusosuus (25%) katetaan ympäristöministeriön Lounais-Suomen ja Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksille myöntämästä biosfäärialuetoiminnan määrärahasta.

Pohjois-Karjalassa keskityttiin vuonna 2000 kestäväen kehityksen kyläsuunnitelmien tekemiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Biosfäärialueiden aseman parantamiseksi koko EuroMAB-alueella (Pohjois-Amerikka, Eurooppa, Itä-Eurooppa, Venäjä) perustettiin työryhmä, jota johdetaan Suomesta. Metsien pirstoutumisen vaikutusten tutkimus ja rajanläheisten alueiden eliölajiston kartoitukset jatkuivat yhdessä venäläisten tutkijoiden kanssa. Saaristomeren biosfäärialuetoiminta käynnistettiin uudelleen marraskuussa ja toiminnan sisältöä ryhdyttiin hahmottamaan yhdessä sidosryhmien kanssa.

Maakuntien välinen yhteistyöhanke antaa erinomaiset mahdollisuudet määritellä seuraavan kahden vuoden aikana Suomen biosfäärialue-

toiminnan valtakunnalliset ja alueelliset tavoitteet sekä toiminnan vastuutahot. Tämä kehitys edellyttää kuitenkin eri sidosryhmien ja vastuutahojen vahvaa sitoutumista biosfäärialuetoiminnan tavoitteisiin ja määrätietoista pyrkimystä ja halua sopia biosfäärialuetoiminnan tulevasta hallinto- ja rahoitusmallista.

Koordinaattori Martin Öhman toimii Lounais-Suomen Ympäristökeskuksessa Turussa.

Lisätietoja biosfäärialuetoiminnasta:

- <http://www.joensuu.fi/mekri/Biosphere/index.htm>
- <http://loggen.abo.fi/biosphere/saaristo.htm>
- *UNESCO:n MAB-ohjelman sivut:* <http://www.unesco.org/mab/>

Kansainvälinen vesiohjelma IHP 2000

Risto Andberg

UNESCO:n Kansainvälisen vesiohjelman IHP:n (International Hydrological Programme) tarkoituksena on kehittää hydrologian tutkimusta koko maapallolla, lisätä hydrologian tuntemusta vesivarojen järkipäiseksi käyttämiseksi, selvittää ihmistoiminnan vaikutusta veden kiertokulkuun, edistää hydrologian tutkimustuloksia koskevien tietojen vaihtamista ja alan koulutusta sekä auttaa UNESCO:n jäsenmaita niiden hydrologisen toiminnan kehittämisessä.

IHP-ohjelman toteuttamiseen osallistuu tällä hetkellä yli 185 jäsenmaata. IHP-ohjelmasta päättää ja sen toteutuksen valvonnasta vastaa IHP:n hallitustenvälinen neuvosto, joka koostuu 36 maan edustajista. Pohjois-

maiden edustus neuvostossa toteutetaan kierrätys-periaatteella. Norja, jonka jäsenyys alkoi vuonna 1998, jatkaa jäsenenä vuoteen 2001.

Risto Lemmelä ja Risto Andberg osallistuivat tarkkailijoina IHP-neuvoston 14. kokoukseen Pariisissa 5.-10.6.2000. Kokouksen tärkeimpinä asioina olivat IHP-ohjelman käynnissä olevan viidennen vaiheen (IHP V) toteuttamisen seuranta ja ohjelman vuonna 2002 alkavan kuudennen vaiheen (Water interactions: systems at risk and social challenges) suunnittelu.

IHP V (Hydrology and water resources development in a vulnerable environment) käsittää vuodet 1996-2001. Ohjelma jakaantuu kahdeksaan teemaan. Kukin teema jakaantuu 3-5 projektiin. Projekteja on yhteensä 32 kappaletta, joista Suomi osallistuu kolmeentoista. Esko Kuusisto SYKEstä on jäsenenä teemaan 1 "Global hydrological and geochemical processes" kuuluvassa projekteja 1.3 ja 1.4 käsittelevässä työryhmässä "Strategies for water resources assessment and management under conditions of anthropogenic global climate change". Olli Varis TKK:n vesitalouden laboratorion jäsenenä teemaan 4 "Strategies for water resources management in emergency and conflict situations" kuuluvassa projektia 4.2 käsittelevässä työryhmässä "Comprehensive environmental risk and impact assessment". Pertti Seuna SYKEstä on edustanut

Suomea FRIEND-projektin ohjausryhmän kokouksissa.

Pohjoismaiden osallistumista IHP-ohjelmaan koordinoi kunkin maan edustajista koostuva KOHYNO, jonka puheenjohtajana toimii se Pohjoismaa, joka on IHP-neuvoston jäsenenä. Siten vuonna 2000 puheenjohtajana oli Norja. KOHYNON Kööpenhaminassa 15.5.2000 pidettyyn kokoukseen osallistuivat Risto Lemmelä ja Risto Andberg. KOHYNON 28.6.2000 Uppsalassa pidettyyn kokoukseen osallistui Risto Lemmelä. Kokousten keskeisenä teemana oli IHP-ohjelman toteuttaminen Pohjoismaissa ja eri toimijoiden tehtäväjako.

Vuosien 1999-2000 pohjoismaiseen hydrologiseen ohjelmaan (www.vandresource.dk) kuuluu yhteensä 12 projektia. Suomi on kolmen projektin koordinaattorina ja osallistuu sen lisäksi seitsemään muuhun projektiin.

The Finnish Global Change Research Support Group (FIGSU) perustettiin vuonna 1997 koordinoimaan globaalimuutostutkimusta ja UNESCO:n tiedeohjelmia. FIGSUn puheenjohtajana on ollut professori Seppo Kellomäki ja jäsenenä mm. Risto Lemmelä. FIGSU-ryhmän toimikausi päättyi vuoden 2000 lopussa.

Suomen Akatemia rahoitti vuonna 2000 kahta IHP-alaan liittyvää tutkimushanketta. Ympäristön ja luonnonvarojen tutkimuksen toimikunnan vanhempi tutkija, TKK:n tekniikan tohtori Olli Variksen tutkimusaiheena on Vesivarojen riittävyys ja vesiympäristön haavoittuvuus globaalina kysymyksenä - kaupungistumisen, väestönkasvun, ilmastonmuutoksen, köyhyyden ja ravinnontuotannon vuorovaikutuksen analysointi. Luonnontieteiden ja tekniikan tutkimuksen toimikunta rahoittaa vuosina 2000-2002 TKK:n professori Pert-

ti Vakkilaisen johtaman tutkimushankkeen Maankäytön hydrologisten vaikutusten ennustaminen valuma-alueetasolla.

IHP-toimintaan liittyen Akatemia on rahoittanut Pertti Seunan matkan FRIEND steering groupin kokoukseen, kahden suomalaisen osallistujan (Huttunen ja Puupponen SYKEstä) matkat pohjoismaiseen hydrologikokoukseen Uppsalaan ja tukenut alan julkaisutoimintaa maksamalla yhteispohjoismaisen Vannet i Norden -lehden kirjasto- ja laitosjakelun Suomesa. Vuoden 2001 alusta Vannet i Norden ilmestyy vain verkkoversiona.

Kaikkiaan IHP-alaan liittyvää toimintaa on tuettu Akatemian varoilla vuonna 2000 noin miljoonalla markalla, josta tutkimushankkeiden rahoitus on 950 000 markkaa, matkojen rahoitus 35 000 markkaa ja Vannet i Norden -lehden kulut 12 000 markkaa.

Akatemia ei ole osoittanut IHP-ohjelman toteuttamiseen erillistä määrärahaa. IHP-ohjelmaan liittyvät virka- ja tutkimusmääräraha-hakemukset ovat siten käyneet läpi saman tieteellisen arviointiprosessin kuin muutkin Akatemiaan osoitetut hakemukset.

UNESCO toimii World Water Assessment -ohjelman sihteeristönä. Lisätietoja WWAP:sta löytyy osoitteesta <http://www.unesco.org/water/wwap>

Tiedesihteeri Risto Andberg toimii Suomen Akatemiassa ja vastaa IHP-ohjelmasta. Hän on Suomen Unesco-toimikunnan luonnontieteiden jaoston jäsen.

UNESCOn IHP-ohjelman sivut osoitteessa <http://www.unesco.org/water/ihp/>

UNESCO:n kansainvälisen bioetiikkakomitean 7. kokous Quitossa, 7.-9.11.2000

Arto Kosonen

UNESCO:n kansainvälinen bioetiikkakomitea piti seitsemännen kokouksensa Quitossa, Ecuadorissa, 7.-9.11.2000. Suomesta 36-jäseniseen komiteaan kuuluu professori Leena Peltonen-Palotie. Kokouksessa oli läsnä kaiken kaikkiaan noin 150 edustajaa eri kansainvälisistä ja kansallisista järjestöistä. Allekirjoittanut osallistui kokoukseen tarkkailijana UNESCO:n hallitustenvälisen bioetiikkakomitean jäsenen ominaisuudessa.

Komitea käsitteli erilaisia biolääketieteeseen liittyviä keskeisiä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä.

Komitean ensimmäinen raportti käsitteli kysymystä solidaarisuudesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä kehittyneiden maiden ja kehitysmaiden välillä ihmisen perimään liittyen. Siinä avattiin uusia näköaloja yhteistyölle mainittujen maiden välillä samoin kuin alueelliselle ja etelä-etelä-yhteistyölle. Raportissa ehdotettiin perustettavaksi erillinen kansainvälinen mekanismi tai rahasto, jonka toimintavarat muodostuisivat alalla toimivien yritysten perimän tutkimuksesta saamien voittojen osasta. Tällä tavoin voitaisiin kehitysmaissa rahoittaa alaan liittyvää tutkimusta, koulutusta sekä informaation ja tiedon levittämistä samoin kuin tukea haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä ja edistää bioetiikan kehittymistä. Komitea piti erikseen pyöreän pöydän keskustelun bioetiikkaan liittyvästä koulutuksesta.

Komitean toisessa raportissa käsiteltiin hyvin ajankohtaista aihetta,

ihmisalkiosta saatavien kantasolujen (embryonic stem cells) käyttöä terapeuttisessa tutkimuksessa. Tiedossa oli, että useat tutkijat halusivat tutkia mainittuja kantasoluja, koska niiden käytön on arvioitu edistävän merkittävästi sellaisten tautien hoitoa, joita tällä hetkellä on vaikeaa tai mahdotonta parantaa. Keskeinen eettinen kysymys luonnollisesti on, voidaanko ihmisen alkioita näin hyödyntää ja sallia alkioista saatavien kantasolujen käyttö tutkimuksessa. Tässä suhteessa mielipiteet jakautuivat melkoisesti sekä bioetiikkakomitean jäsenten että muiden kokoukseen osallistuneiden kesken. Niinpä raportti ja siihen liittyvä suositus eivät lopullisesti valmistuneetkaan Quitossa, vaan komitea jatkoi niiden käsittelyä vielä vuoden 2001 keväällä.

Kokouksessa käytiin myös laaja-alainen keskustelu perimän tutkimukseen liittyvistä taloudellisista näkökohdista. Tässä yhteydessä käsiteltiin mm. kysymystä mahdollisuudesta patentoida ihmisen perimää ja sen osia. Aiheesta järjestettiin sittemmin erillinen kansainvälinen symposium 'Etiikka, keksintöoikeudet ja genomiikka' Pariisissa vuoden 2001 alkupuolella.

Kuten aina bioetiikkakomitean kokouksissa, myös nyt ohjelmaan sisältyi alustuksia tieteen viimeisimmistä saavutuksista biolääketieteen alalla. Aikaisemmasta poiketen tällä kertaa myös muilla kuin bioetiikkakomitean jäsenillä oli oikeus seurata näitä erittäin mielenkiintoisia alustuksia ja niiden virittämää keskustelua. Quitossa alustukset koskivat vanhenemista, neurologiatieteitä ja ihmisen perimän kartoitusta. Viimeksi mainittu aihe, josta alusti erinomaisesti professori Leena Peltonen-Palotie, herätti hyvin suurta mielenkiintoa.

Lisäksi bioetiikkakomitea järjesti julkisen konsultaation tiettyjen potilasjärjestöjen kanssa. Ihmisen geeniperimää ja ihmisoikeuksia koskevan UNESCO:n yleismaailmallisen julistuksen (1977) 24. artiklan nojalla komitean tulee tarvittaessa järjestää konsultaatiota asianomaisten osapuolten, kuten esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien kanssa.

Lainsäädäntöneuvos Arto Kosonen toimii ulkoasiainministeriön oikeudellisella osastolla.

Lisätietoja bioetiikasta osoitteesta <http://www.unesco.org/ibc/> Ihmisen geeniperimää ja ihmisoikeuksia koskeva yleismaailmallinen julistus löytyy kokonaisuudessaan osoitteesta <http://www.minedu.fi/opm/unesco/sopsuos/geenijulistus.html>

Tieteen maailman-konferenssin seuranta

Heidi Kuusi
Matti Lähdeoja

UNESCO:n ja ICSUn (International Council for Science) yhdessä järjestämä Tieteen maailmankonferenssi pidettiin Budapestissa 26.6. - 1.7.1999. Konferenssin loppuasiakirjoissa - julistuksessa ja toimintaohjelmassa - alleviivattiin sen suositus-

ten toimeenpanoa ja seurantaan niin järjestäjätahojen, muiden YK-järjestöjen kuten myös kansallisella tasolla.

Opetusministeriö ja Suomen Unesco-toimikunta järjestivät 15.3.2000 seurantaseminaarin aiheesta "Tutkimusyhteistyö kehitysmaiden kanssa - kehittämistarpeet ja haasteet Suomessa". Konferenssin tulokset painotettiin varsin paljon kehitysmaiden tarpeisiin saada tieteen tuloksia käyttöön ja niiden oman tieteellisen tutkimuksen kehittämiseen. Suositusten toimeenpanossa maamme harjoittamalla kehitysyhteistyöllä onkin tärkeä osansa. Suuri osa suosituksista koskee tiedeyhteisön omia järjestöjä, tiedeakatemiaita ja tieteellisiä seuroja, sekä tutkimusta harjoittavia instituutioita, yliopistoja ja tutkimuslaitoksia.

Konferenssia valmisteltiin melkoisesti luonnontieteitä painottaen. Suomen pyrkimyksenä oli monien muiden maiden kanssa korostaa, että konferenssin tuli koskea kaikkia tieteitä ja niiden käyttöä yhteiskunnan hyväksi. Tämä painotus näkyikin loppuasiakirjoissa jossain määrin, mutta asiaan on seurannassa jatkuvasti kiinnitettävä huomiota.

Suomen pääpuheenvuorossa alleviivattiin erityisesti yliopistojen roolia tieteessä ja tieteellisessä koulutuksessa. Hämmästyttävää kylläkin, vain ani harvoissa jäsenvaltioiden puheenvuoroissa tuotiin tätä esille. Kun saimme toimintaohjelmaan asiaa koskevan maininnan, tulee Suomen seurannan eri vaiheissa pitää yliopistojen lippua korkealla.

Toiseksi, puheenvuorossamme pantiin painoa käytännöllisille toimenpiteille kehittyneiden ja kehitysmaiden tiedeinstituutioiden, erityisesti yliopistojen, suoran yhteistyön lisäämiseksi. Tässä yliopistojemme

omat toimet ovat avainasemassa, mutta myös kehitysyhteistyöviranomaismilla ja muilla osapuolilla on tärkeä rooli.

Voitaneen sanoa, että Suomen tiedepolitiikka on pitkälti samoilla linjoilla konferenssin suositusten kanssa. Mitään dramaattista muutosta tai tapahtumaa ei ole odotettavissa. Maailmankonferenssin teemat ovat laajoja ja niitä voidaan tarkastella eri näkökulmista. Osia maailmankonferenssin teemoista voidaan luonnollisella tavalla kytkeä kansallisten seminaarien yhteyteen. Esimerkiksi Tieteen päivillä tammikuussa 2001 käsiteltiin muun muassa tiedekasvatusta ja tutkimustiedon käyttöä päätöksenteossa. Yliopistoja, seuroja, akatemiaita ja muita kansallisia tahoja onkin pyydetty harkitsemaan miten ne omalta osaltaan voivat osallistua seurantaan sekä lähettämään palautetta seminaareista, konferensseista ja muista mahdollisista toimenpiteistä Suomen Unesco-toimikunnalle.

Julistus ja toimenpideohjelma ovat käypää tavaraa pitkälle tulevaisuuteen. Monissa jäsenmaissa tarpeet tieteeseen ja sen tulosten hyväksikäytön kehittämiseksi näyttävät loputtomilta. Jostain on aloitettava.

Ylitarkastaja Heidi Kuusi toimii opetusministeriön koulutus- ja tiedepolitiikan osastolla tiedepolitiikan yksikössä ja on Suomen Unesco-toimikunnan yhteiskuntatieteiden jaoston pysyvä asiantuntija. Johtaja Matti Lähdeoja (eläkkeellä) toimi opetusministeriön koulutus- ja tiedepolitiikan osastolla tiedepolitiikan yksikössä.

Lisätietoa aiheesta:

- <http://www.nature.com/wcs/index.html>

Matematiikan vuosi 2000

Olli Martio

Vuosi 2000 valittiin UNESCO:n toimesta Kansainväliseksi matematiikan vuodeksi. Vuonna 1997 perustettiin Suomessa epävirallinen työryhmä (jäsenenä prof. A. Lahtinen, akateemikko O. Lehto, prof. O. Martio ja dos. O. Pekonen) koordinoimaan matematiikan vuoden suomalaista toteutusta. Opetusministeriö avusti ohjelman toteuttamista. Työryhmän ehdotuksista toteutettiin kolme.

Syksyllä 2000 järjestettiin osana Helsingin yliopiston Studia Generalia -ohjelmaa esitelmäsarja aiheena "Matematiikka, kulttuurimme perusta ja - trauma". Sarja koostui viidestä luentotilaisuudesta, joissa oli yhteensä kymmenen puhujaa. Aiheet vaihtelivat neuroverkoista matematiikan merkitykseen kulttuurien nousulle ja tuholle. Tilaisuudet olivat erittäin suosittuja.

Toinen toteutettu ohjelmanumero oli matemaattisen tietojenkäsittelyn Rolf Nevanlinna -palkinnon saajien kutsuminen esitelmöimään Suomeen. Palkinto jaetaan joka neljäs vuosi kokoontuvassa International Mathematical Unionin (IMU) maailmankonferenssissa ja tähän mennessä palkintoja on jaettu viisi kappaletta. Neljä palkinnon saajaa (Alexander Bazborov, Peter Shor, Robert Tarjan ja Avi Wigderson) saapui syyskuussa 2000 Helsinkiin ja esitelmöi matemaattisen tietojenkäsittelyn viimeaikaisista saavutuksista. Esitelmien aiheet vaihtelivat tiedon suojaamisesta kvanttilaskentaan.

Työryhmän tarkoitus oli, että vuonna 2000 järjestetään Suomessa huipputason matemaattinen tieteellinen konferenssi. Luonnollinen valinta oli XVIII Rolf Nevanlinna kollokvio,

joka järjestettiin Helsingissä 8.–12. elokuuta. Konferenssi on saavuttanut vakiintuneen kansainvälisen aseman. Tällä kertaa osanottajia oli noin 160 ja konferenssi houkutteli huippuluokan funktioteorian tutkijoita ympäri maailmaa Suomeen.

Vuonna 2000 merkittävä tapahtuma oli Koulumatematiikka 2000, joka järjestettiin 11.–12.3.2000 Helsingissä. Tilaisuuden järjestäjänä toimi Matemaattisten aineiden opettajien liitto (MAOL RY) ja se oli tarkoitettu pääasiassa matemaattisten aineiden opettajille. Osanottajia oli noin 500. Teemat käsittelivät matematiikan opettamista kaikilla tasoilla, opusteknologiaa, matematiikkaa ja taidetta, tyttöjä ja matematiikkaa sekä matematiikan asemaa kulttuurissamme.

Jyväskylässä ja Helsingissä järjestettiin heinä-elokuussa 2000 näyttely "Fraktaalien maailma". Näyttely oli tarkoitettu suurelle yleisölle. Näyttely kiersi useissa Euroopan maissa ja se oli alkuaan Ranskassa tehty.

Matematiikka oli näyttävästi esillä Turun tiedemessuilla syksyllä 2000. Myös kouluissa järjestettiin matematiikka-aiheisia tapahtumia.

Professori Olli Martio toimii Helsingin yliopiston Matematiikan laitoksella.

KOKOUKSET

- "Meeting of the ICES–IOC Working Group on Harmful Algal Bloom Dynamics", Barcelona, 20.–24.3. Tutkimuspäällikkö Kaisa Kononen Maj ja Tor Nesslingin säätiöstä osallistui.
- EuroMab -kokous, Cambridge, 10.–14.4.
- Kansainvälinen Bioetiikkakomitean kokous, Pariisi, 11.–12.4.

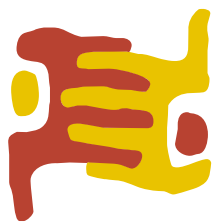
- "Fifth Kovacs Symposium on Hydrology for Environment, Life and Policy Initiative" (HELP), Pariisi, 2.–3.6. Risto Lemmelä jaostosta osallistui kokoukseen.
- UNESCO:n Kansainvälisen vesiohjelman (IHP) neuvoston kokous, Pariisi, 5.–10.6. Jaostosta Risto Lemmelä ja Risto Andberg osallistuivat kokoukseen.
- "Groundwater 2000. International Conference on Groundwater Research", Kööpenhamina, 6.–8.6.
- High-level meeting on "S&T Policy, Planning and Management: Exchange of Experiences, Challenges and Prospects" Rabat, Marokko, 7.–9.6. Tapio Markkanen jaostosta ja kansanedustaja Markku Markkula osallistuivat kokoukseen.
- "33rd Session of the IOC Executive Council", UNESCO, Pariisi, 19.–30.6. Hans Dalin Ruotsista edusti Pohjoismaita.
- International Oceanographic Commission (IOC) -neuvoston kokous 20.–30.6. Anne Lammila ja Katja Rosala UNESCO-edustustosta osallistuivat tarkkailijoina.
- "ALHAMBRA 2000: A joint Mathematical European–Arabic Conference", Granada, 3.–7.7.
- "The Man and the Baltic Sea", Espoo, 2.–3.10. Riitta Keiski ja Anu Hankaniemi jaostosta osallistuivat.
- "L'education à la Science" -kollokvio. Tieteen maailmankonferenssin seurantaan liittyvä kokous, Pariisi, 19.–21.10. Toiminnanjohtaja Jussi Nuorteva Suomalaisen Kirjallisuuden Seurasta ja Riitta Keiski jaostosta osallistuivat.
- MAB-kokous "Seville +5", Pampolona, Espanja, 23.–27.10.2000. Karjalan biosfäärialueen koordi-

naattori Timo J. Hokkanen osallistui.

- "16th Session of the International Co-ordinating Council of the MAB (Man and the Biosphere) Programme", Pariisi, 6.–16.11. Johtaja Kari Laine Oulun yliopiston biologian laitokselta osallistui.
- 16th Session of the IOC Committee on International Oceanographic Data and Information Exchange (OIODE-XVI), Lissabon, 30.10.–9.11. Erikoistutkija Pekka Alenius Merentutkimuslaitokselta osallistui.
- Kansainvälisen Bioetiikkakomitean seitsemäs istunto (International Bioethics Committee, IBC), Quito, Ecuador, 7.–9.11. Professori Leena Peltonen-Palotie Kansanterveyslaitokselta/UCLA:sta ja lainsäädäntöneuvos Arto Kosonen ulkoasiainministeriöstä osallistuivat.

Lisätietoja myös seuraavista osoitteista:

- UNESCO:n luonnontieteellisen sektorin sivut: <http://www.unesco.org/science>
- Luonnontieteelliset ohjelmat MAB, IHP, IGCP/Suomen Akatemia: <http://www.aka.fi>
- Environment and Development in Coastal Regions and Small Islands (CSI) -ohjelma: <http://www.unesco.org/csi>

3.3 YHTEISKUNTA- TIETEIDEN JAOSTO

Yhteiskuntatieteiden jaoston puheenjohtajana toimi professori Tom Sandlund ja varapuheenjohtajana tutkimusjohtaja Tuomo Melasuo. Jaoston jäseninä olivat professori Risto Alapuro, professori Karmela Liebkind, yliassistentti, dosentti Jussi Raumolin, professori J-P Roos, tutkimusprofessori, dosentti Harry Schulman, professori Liisa Uusitalo, sekä pysyvät asiantuntijat nuorisotutkimusseuran puheenjohtaja, dosentti Helena Helve ja ylitarkastaja Heidi Kuusi. Jaoston sihteerinä toimi sos. yo Sara Sundell maaliskuun loppuun saakka ja valtiotieteiden maisteri Eva-Liisa Paalanen väliaikaisena sihteerinä elokuusta marraskuuhun saakka. Jaosto kokoontui vuonna 2000 kaksi kertaa.

Suomi on UNESCO:n yhteiskuntatieteellisen MOST-ohjelman (Management of Social Transformations) hallitustenvälisen neuvoston jäsenkauden 1999–2003. Neuvosto kokoontuu joka toinen vuosi, seuraavan kerran maaliskuussa 2001.

Edellisten vuosien tapaan Suomi vastasi yhteiskuntatieteiden koordinaatiosta pohjoismaisella tasolla. Jaosto kutsui pohjoismaisten Unesco-toimikuntien yhteiskuntatieteiden asiantuntijat kokoukseen 17.–18.3.2000. Toisena päivänä kokoukseen osallistui myös Baltian Unesco-toimikuntien edustajat. Asialistalla olivat mm. UNESCO:n yhteiskuntatie-

teellisten ja luonnontieteellisten ohjelmien yhteistyö sekä järjestön keskipitkän aikavälin strategia. Ron Eyerma (Ruotsi) ja Zabrina Holmström kertoivat Budapestissa pidetyn Tieteen maailmankonferenssin tuloksista ja painopistealueista.

Toisena päivänä kokoukseen osallistui ohjelma-asiantuntija Carlos Sanchez-Milani UNESCOsta. Hän raportoi MOST-ohjelman ajankohtaisista kuulumisista ja kertoi taustoja kansallisille toimikunnille osoitetulle lausuntopyynnölle koskien MOSTin toimintasuunnitelmaluonnosta.

Keskustelussa UNESCO:n tiedeohjelmista pyrittiin löytämään monitieteellisiä näkökulmia. Varsinkin Norja ja Latvia ovat olleet aktiivisia CSI-ohjelmassa (Environment and Development in Coastal Regions and Small Islands). Arkkitehti Maisa Siirala kertoi Suomen toiminnasta ohjelmassa ja pilottiprojekteista Suomenlahden alueella. Osana MOSTiin kuuluvaa CCPP-tutkimusprojektia (Circumpolar Coping Processes Project) on tutkittu syrjäseutujen koululaisten käsityksiä asuinalueistaan. Projektista kertoi assistentti Leena Suopajarvi Lapin yliopistosta.

Pohjoismaisten Unesco-toimikuntien kokouksessa Haikossa 24.–26.8.2000 yhteiskuntatieteellisten jaostojen ja luonnontieteiden jaostojen edustajat pitivät yhteiskokouksen.

Yhteiskuntatieteiden rooli hallinnon palveluksessa

MOST-ohjelmaan liittyvä konferenssi Alankomaissa 20.–21.3.2000

Jussi Raumolin

Alankomaiden järjestämä konferenssi "Yhteiskuntatieteiden rooli hallinnon palveluksessa" kuului UNESCO/

MOST-ohjelman "käytännönläheiseen suuntaukseen", jossa isäntämaa Hollannilla on pitkät perinteet yhteiskuntatieteissä.

Kaksipäiväisen konferenssin alkupuolella UNESCO:n yhteiskunta- ja humanististen tieteiden osaston apulaisjohtaja Françoise Fournier esitteli MOST-ohjelmaa ja totesi, että sen mandaattia oli päätetty jatkaa suoritettuna arvioinnin pohjalta. Hän painotti yhteiskuntatieteellisen tutkimusohjelman merkitystä. Harvardin yliopiston emeritusprofessori Carol Weiss piti yleisesitelmän yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen hyödyntämisestä Yhdysvalloissa viime vuosikymmeninä. Professori Weiss on alan johtavia asiantuntijoita, ja hän pystyi valottamaan monipuolisesti aihepiiriään. Esitelmässä tarkasteltiin kuitenkin yksipuolisesti vain Yhdysvaltojen instituutioita ja oloja.

Työryhmässä "Urban Policy and Social Sustainability" pohdittiin päätöksentekijöiden ja tutkijoiden yhteistyötä neljän eri tapauksen valossa. Tarkastelukehikko oli mikrotasolla, pragmaattinen ja keskustelunaiheet olivat etukäteen rajatut. Työryhmässä "Multicultural Policies and Modes of Citizenship in European Cities" puolestaan tarkasteltiin kolmen eurooppalaisen kaupungin, Amsterdamin, Lissabonin ja Zürichin kokemuksia. Paikalla oli kaupunginhallinnon, tutkijoiden ja etnisten vähemmistöjen edustajia kustakin kaupungista. Tähän työryhmään kuului myös tunnetun australialaisen alan tutkijan, professori S. Castlesin yhteenveto, jossa hän vertaili eri tapauksia toisiinsa.

Toisena konferenssipäivänä UNESCO:n yhteiskuntatieteiden yksikön johtaja Ali Kazancigil käytti puheenvuoron, jossa hän toi esiin, että yh-

teiskuntatieteillä on myös kriittinen roolinsa. Konferenssin viimeisen puheenvuoron käytti iltapäiväistunnon puheenjohtaja, MOST-ohjelman tieteellisen neuvoston puheenjohtaja, Jawarharlal Nehrun yliopiston professori ja kansanedustaja Y.K. Adagh, joka toi esiin globaaleja kehityskysymyksiä. Adagh'n mukaan esimerkiksi kahdessa Aasian maassa, Intiassa ja Kiinassa, tulee 600 miljoonaa ihmistä siirtymään kaupunkiin lähimmän 30 vuoden aikana.

Konferenssista jäi puuttumaan yleisesitelmä, jossa olisi pohdittu paikallisen ja globaalien välistä suhdetta. Tästä aihepiiristä on käyty viime vuosina runsaasti keskustelua ja aihepiiri olisi ollut sitäkin tärkeämpi kun useimmissa työryhmissä tarkasteltiin mikrotason näkökulmasta paikallisia kehitysongelmia. Konferenssia leimasi myös todellisen kansainvälisyyden puute: korostetun anglosaksinen ja länsimainen näkökulma oli hallitseva. Sinänsä myönteinen asia oli, että paikalle oli tullut edustajia myös Latinalaisesta Amerikasta, Afrikasta, Aasiasta sekä Keski- ja Itä-Euroopan "järjestelmämuutos"-maista. Konferenssin epävirallisella puolella käytiin vilkkaita keskusteluja.

Yliassistentti, dosentti Jussi Raumolin toimii Helsingin yliopiston kehitysmaatutkimuksen laitoksella ja on yhteiskuntatieteiden jaoston jäsen.

KOKOUKSET

- Tom Sandlund osallistui Tukholman kansainväliseen Holocaust-konferenssiin 26.–28.1.2000 Suomen valtuuskunnan jäsenenä. Myös Pekka Elo kasvatusta osallistui konferenssiin.
- Pohjoismaiden ja Baltian maiden Unesco-toimikuntien yhteiskuntatieteellinen kokous, Helsinki 17.–18.3. Kokoukseen osallistui myös ohjelma-asiantuntija Carlos R. Sanchez-Milani UNESCO:n yhteiskuntatieteelliseltä sektorilta.
- Yhteiskuntatieteiden roolia hallinnon palveluksessa käsitellyt kansainvälinen kokous, Hollanti, 21.–22.3.2000. Kokous liittyi MOST-ohjelmaan. Tom Sandlund, Tuomo Melasuo ja Jussi Raumolin jaostosta osallistuivat.
- Kansainvälisen hallitustenvälisen valtamerikomission (IOC) neuvoston 33. kokous, Pariisi, 19.–30.6. Anne Lammila ja Katja Rosala pysyvästä UNESCO-edustustosta osallistuivat tarkkailijoina.
- Hannover EXPO 2000:n yhteydessä Ruotsin Unesco-toimikunnan seminaari tiedeohjelmista ja Budapestin konferenssista, Hannover, 25.7. Luonnontieteiden jaostosta Riitta Keiski osallistui.
- Jaoston jäseniä osallistui myös Tieteen maailmakonferenssin seurantaseminaariin "Tutkimusyhteistyö kehitysmaiden kanssa - kehittämistarpeet ja haasteet" Helsingissä 15.3., jossa jaoston varapuheenjohtaja Tuomo Melasuo oli yksi panelisteista.
- "First International Meeting of Directors of Peace Research and Training Institutes", Pariisi, 27.–28.11. Tuomo Melasuo jaostosta osallistui.

- "Pyöreä Pöytä rasismia ja muukalaisvihaa vastaan", Hanasaari, Espoo, 4.12. Tom Sandlund jaostosta ja Zabrina Holmström osallistuivat.

Lisätietoja myös seuraavista osoitteista:

- *MOST-ohjelma:* <http://www.unesco.org/most>
- *Ihmisoikeudet:* <http://www.unesco.org/drg/human-rights>
http://www.unesco.org/human_rights/index.htm

3.4. KULTTUURI-JAOSTO

Suomen Unesco-toimikunnan kulttuurijaoston puheenjohtajana toimi vuonna 2000 teatteriohjaaja Raija Sinikka Rantala ja varapuheenjohtajana tutkija Merja-Hannele Isotalo. Kulttuurijaoston jäsenet olivat professori Lauri Harvilahti, professori Arvi Hurskainen, professori Kaisa Häkkinen, elokuvasihteeri Satu Laaksonen, tiedesihteeri Tiina Vihma-Purovaara ja rehtori Yrjö Sotamaa sekä pysyvät asiantuntijajäsenet tutkija Teppo Korhonen, kehitys yhteistyöneuvos Irma-Liisa Perttunen, puheenjohtaja Risto

Ruohonen. Sihteerinä toimi filosofian ylioppilas Petri Pöyhönen. Kulttuurijaosto kokoontui vuoden aikana neljä kertaa.

Jaosto keskusteli vuoden aikana UNESCO:n hallintoneuvoston tulevaisuustyöryhmän "Task Force on UNESCO in the 21st Century" kulttuuria käsittelevistä asiakohdista, keskipitkän aikavälin suunnitelmasta, kaksivuotishjelmasta ja budjetista ja sen sisällöstä sekä hallintoneuvoston 159. istunnon kulttuuripuolen asioista.

Alkuvuodesta jaoston kokouksessa vieraili suomalais-ugrilaisten kielten tutkija Tapani Salminen, joka on valittu Suomen edustajaksi Kielellisen moninaisuuden ja monikielisen koulutuksen neuvoo-antavaan komiteaan (Committee for Linguistic Pluralism and Multilingual Education). Kulttuurijaoston jäsenet korostivat, että Kielten neuvoo antavan komitean pitäisi myös kuunnella Saharan eteläpuolisen alueen ääntä ja näkemystä.

Viveca Hedengren vieraili huhtikuussa jaoston epävirallisessa kokouksessa ja esitteli jaoston jäsenille Taiteilijat rauhan puolesta (PAND) -järjestön alustavaa ohjelmatarua kansainvälisestä taiteilijoiden rauhan-tapahtumasta. Kulttuurijaosto ehdotti tapahtumaan sopivia alustajia. Eri-tisasiantuntija Ismo Porna Kuntaliitosta vieraili joulukuun kokouksessa ja esitteli Culture in the Neighbourhood -projektia.

Jaosto käsittelee kokouksissaan mm. Kulttuuri ja kehitys -tietopankkihanketta (<http://www.unesco.org/culture/development/>), Ihmiskunnan suullisten ja aineettomien mestariteosten sekä "Memory of the World" -ohjelmia. Jaosto keskusteli myös kulttuuridiversiteetistä. Kulttuurijaoston mielestä on hyvä, että Tukholman

kulttuurin ja kehityksen konferenssissa luotu toimintasuunnitelma saa aikaan käytännön sovellutuksia. Huolen aiheena on kuitenkin sovellutusten jatkorahoitus.

Kulttuurijaoston jäsen Merja-Hannele Isotalo osallistui Terveyttä kulttuurista -projektin kokoukseen Oulussa 4.-6.5.2000. Tilaisuudessa pohdittiin terveyden, sairauden, kulttuurin ja taiteen yhteyksiä monesta näkökulmasta. Tutkimukset ja kokoukset ovat osoittaneet, että kulttuurilla ja taiteella on vaikutusta ihmisen niin henkiseen kuin fyysiseen terveydentilaan. Kulttuurijaosto on edustettuna Terveyttä kulttuurista -projektissa, jonka alkujuuret ovat YK:n ja UNESCO:n julistamassa Kulttuurin ja kehityksen vuosikymmenen "Arts in Hospital" -hankkeessa.

Kulttuuridiversiteetti ja UNESCO

Kulttuuridiversiteetti on teemana tullut viime vuosina yhä vahvemmin esiin kansainvälisissä järjestöissä, kuten Euroopan unionissa, Euroopan neuvostossa, YK:ssa järjestöineen sekä Maailman kauppajärjestö WTO:ssa GATS 2000 -neuvottelujen osana. Peruskysymyksenä diversiteettikeskustelussa on kuinka nykyisessä globalisoituvassa ja voimistuvan markkinatalouden maailmassa voidaan taata kulttuurillinen moninaisuus kaikissa ilmenemismuodoissaan ja ottaa kulttuurin erityisluonne huomioon maailmanlaajuisen politiikan muotoilussa.

Perus pohjana kulttuuridiversiteettikeskustelulle UNESCO:n puitteisissa voi nähdä jo vuonna 1982 Meksikossa pidetyn Maailman kulttuuripoliittisen konferenssin, jonka loppujulistuksessa todetaan muun muassa että "juuri kulttuuri antaa ihmiselle

kyvyn pohtia itseään", "jokainen kulttuuri on ainutkertainen ja korvaamaton arvomaailma" ja että UNESCO:n tulisi "jatkaa ja vahvistaa työtään kansojen ja kansakuntien välisten kulttuuriyhteyksien lisäämiseksi".

Seuraavan kerran kulttuurien monimuotoisuutta pohdittiin laajasti vuoden 1998 Tukholman hallitustenvälisessä konferenssissa, jossa annettiin monia hyviä suosituksia muun muassa kulttuuriyhteistyön ja kulttuuripolitiikan kehittämiseksi sekä kulttuurillisen monimuotoisuuden huomioimiseksi yhteiskunnallisten, kaupallisten ja uusmediapalveluihin liittyvien kysymysten yhteydessä. Lähes lentäväksi lauseeksi kokouksesta on jäänyt Ranskan edustajan toteamus, että "kulttuurituotteita ja -palveluja ei voi pitää kauppatavaroina muiden joukossa".

UNESCO:n 30. yleiskokouksessa vuonna 1999 jäsenmaat kehottivat edelleen vahvistamaan UNESCO:n roolia kulttuurillisen moninaisuuden edistäjänä muuttuvassa maailmassa. Samaisen kokouksen yhteydessä pyöreään pöytään istuutuneet kulttuuriministerit antoivat tukensa asialle, katsoen, että UNESCO on erityisen sopiva foorumi kulttuuridiversiteetin maailmanlaajuiselle käsittelylle.

Vuonna 2000 UNESCO:n pääjohtaja Koichiro Matsuura lähetti jäsenmaille, 30. yleiskokouksen päätöksen hengessä, konsultaatiopyynnön kulttuuridiversiteettiteeman selkeämmäksi määrittelemiseksi ja perusti 18-henkisen asiantuntijaryhmän käsittelemään saatuja kommentteja sekä pohtimaan mahdollisen kulttuuridiversiteettijulistuksen sisältöä. Ryhmä, jossa Suomesta tarkkailijana oli opetusministeriön neuvotteleva virkamies Jukka Liedes, päätyi toteamukseen, että selkeät poliittiset toimin-

taperiaatteet tulisi todellakin saada aikaiseksi ja kulttuuridiversiteettijulistuksen laatimiseen on siten aihetta. Ryhmä antoi samalla ehdotuksen julistuksen sisällöstä, tuoden esiin näkökulmia periaatteellisen keskustelun edistämiseksi, yleisen tietoisuuden lisäämiseksi ja eri tahojen yhteistyön merkityksestä. Asiantuntijaryhmän ehdotuksia käsittelevät lisäksi myönteisessä hengessä jälleen kulttuuriministerit toisessa pyöreän pöydän kokouksessaan Pariisissa joulukuussa 2000.

Työryhmän ja ministerikokouksen suositusten johdosta UNESCO:n pääjohtajan on määrä antaa ehdotus kulttuuridiversiteettijulistuksesta kevään 2001 hallintoneuvoston istunnon käsiteltäväksi ja edelleen loppuvuoden 2001 yleiskokouksen hyväksyttäväksi.

Suomen Unesco-toimikunnan kulttuurijaosto pohti omalta osaltaan kulttuuridiversiteettiasiaa 4.12. 2000 pitämässään kokouksessa ja päätti kiinnittää entistä tarkemmin huomiota käytännön tapoihin, joilla maassamme voidaan kulttuurillista monimuotoisuutta toteuttaa. Yhtenä hyvänä mahdollisuutena vuoden 2001 aikana nähtiin osallistuminen Suomen Akatemian koordinoimaan Kulttuuri 2001 -katselmukseen.

Myös opetusministeriö osallistuu aktiivisesti kulttuurista monimuotoisuutta koskevan politiikan ja suositusten kehittämiseen niin UNESCOssa kuin kaikilla muilla tärkeillä kansainvälisillä foorumeilla. Tätä tarkoitusta varten kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osastolla on 30.11.2000 asetettu erityinen "WTO-työryhmä". Seurannan ohella työryhmä arvioi kansainvälisten sopimusten vaikutuksia maamme kulttuuripoliittisiin toimenpiteisiin ja valmistelee opetusministe-

riön kannanotot aiheeseen liittyvissä neuvottelukysymyksissä.

Kulttuuriministerien pyöreän pöydän kokous

Kulttuuriministerien pyöreän pöydän kokous "2000–2010 Kulttuuridiversiteetti: Markkinoiden haasteet" järjestettiin Pariisissa UNESCO:n päämajassa 11. – 12. joulukuuta 2000, tarkoituksena keskustella mahdollisen maailmanlaajuisen kulttuuridiversiteettijulistuksen elementeistä. Kokous oli jatkoa vuonna 1999 UNESCO:n yleiskokouksen yhteydessä pidetylle ensimmäiselle kulttuuriministerien pyöreän pöydän kokoukselle, jonka aiheena oli "Kulttuuri ja luovuus globalisoituvassa maailmassa".

Joulukuun kokoukseen osallistui 57 ministeriä, tai heidän edustajaansa, ja lisäksi tarkkailijoita monista hallituksista riippumattomista ja/tai

kansainvälisistä järjestöistä. Suomesta kulttuuriministeri Suvi Lindéniä kokouksessa edustivat ylijohdaja Kalevi Kivistö ja tarkkailijana mukana ollut Suomen Unesco-toimikunnan pääsihteeri, kulttuuriasiainneuvos Zabrina Holmström.

Kokouksen avannut UNESCO:n pääjohtaja Koïchiro Matsuura katsoi kulttuurin, tiedon, tutkimuksen ja koulutuksen muodostavan yhteiskunnan peruspilarit, jotka aloina ovat yhteydessä suoraan perusihmisoikeuksiin. Niinpä mainittuja aloja ei voi jättää yksinomaisesti markkinavoimien vastuulle, eikä niiden lakien mukaisesti muokattaviksi.

Kokouksen aikana tuotiin esiin huoli erityisesti Yhdysvaltojen voimakkaasta kulttuurillisesta, taloudellisesta ja poliittisesta ylivallassa sekä sen vastapuolena kysymys kehitysmaiden kulttuurituotteiden ja -ilmentymien säilymisestä ja esillepää-

systä. Monet kokouksen osanottajista katsoivatkin, ettei nykyisessä kilpailutilanteessa kehitysmailla ole heikkojen taloudellisten resurssien johdosta mahdollisuutta luoda omaan kulttuuripohjaansa nojaavaa tuottoisaa kulttuuriteollisuutta. Kehittyneitä maita moitittiin lisäksi siitä, etteivät ne riittävästi auta kehitysmaita huomaamaan oman kulttuuriperintönsä ja luovuutensa taloudellista hyötyä.

Euroopan neuvoston entinen pääsihteeri, Euroopan parlamentin jäsen Catherine Lalumière kehotti edellä mainitun johdosta Yhdysvaltoja pikaisesti osallistumaan jälleen UNESCO:n toimintaan ja huomioimaan "tuhoisan" kaupallisen kilpailun seuraukset. Hän esitti myös toiveen erityisen kansainvälisen juridisen toimielimen perustamisesta kulttuuridiversiteetin suojelemiseksi.

Kokouksen lopuksi ajatus kulttuurituotteiden ja -palvelujen erityisesti huomioimisesta maailmanlaajuisissa kauppaneuvotteluissa, kuten myös suunnitelma UNESCO:n maailmanlaajuisen kulttuuridiversiteettijulistuksen laatimisesta, saivat laajan kannatuksen. Jälkimmäisen osalta sihteeristön ja pääjohtajan tehtäväksi jäi kulttuuridiversiteettijulistusehdotuksen antaminen kevään 2001 hallintoneuvoston istunnon käsiteltäväksi ja edelleen loppuvuoden yleiskokouksen hyväksyttäväksi.

Kulttuuridiversiteettiin liittyviä julkaisuja vuonna 2000:

- UNESCO:n julkaisemassa Maailman kulttuuriraportissa "2000 Cultural diversity, conflict and pluralism" asiantuntijat, tilastotieteilijät ja taiteilijat analysoivat

uusia toimintamalleja sekä käsitteitä, jotka liittyvät monitahoisiin ja ajankohtaisiin kulttuurielämän kysymyksiin kuten globalisaatioon, kulttuuridiversiteettiin, kulttuuripolitiikkaan, kulttuuriperintöön ja nykyiseen tiedonvälitykseen.

Teoksen yhteydessä on CD-rom-levy, josta löytyy maailmanlaajuisesti kulttuuriperinnön vaalimiseen ja museotoimintaan liittyviä osoitteita.

Raporttia voi tilata osoitteesta: <http://www.unesco.org/opi/WCR2000/>. Osoitteesta löytyy myös tiivistelmä raportista.

- "Culture, Trade and Globalization - Questions and Answers" on kirjanen, joka antaa vastauksen 25:een kulttuurituotteiden kaupan liittyvään peruskysymykseen. Yhdessä vastaukset muodostavat katsauksen multilateraali-kaupan sopimuksiin ja niiden vaikutuksiin eri maiden kulttuuriteollisuuden kehityksen kannalta. Julkaisussa käsitellään muun muassa ehdotuksia kansainvälisten yhteistyöstrategioiden kansallisista tukimuodoista. Kirja löytyy kokonaisuudessaan UNESCO:n sivuilta osoitteesta: <http://www.unesco.org/culture/industries/trade/index.html>
- Kulttuurituotteiden kaupan kehittämisestä viime vuosikymmeninä on ilmestynyt UNESCO:n tekemä tutkimus "International flows of selected cultural goods 1980 - 98". Suomen ulkoasiainministeriön tuella julkaistu teos auttaa mainosti ymmärtämään kuinka kulttuurituotteiden kaupassa on tapahtunut merkittäviä muutoksia erityisesti nykyisen informaatioteknologian myötä.

Julkaisua voi tilata, tai siitä tehdyn tiivistelmän ladata, osoitteesta: http://unescostat.unesco.org/en/pub/pub_p/culture.htm

KOKOUKSET

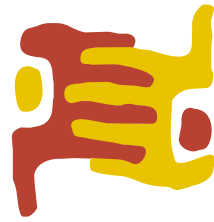
- "Cultural Policy - Databank" - suunnittelukokous, Pariisi, 19.1. Eija Ristimäki viestintäjaostosta osallistui.
- "2nd International Seminar on Tourism Management in Heritage Cities", Nasaret, Israel, 3.-5.2. Rautan kaupungin arkkitehti Anu Ahoniemi osallistui.
- Pohjoismainen Unesco-toimikuntien kulttuurisektorin kokous, Tukholma, 10.4. Jaostosta Raija-Sinikka Rantala ja sihteeristöstä Satu Heikkinen osallistuivat.
- Pohjoismainen "Terveyttä kulttuurista - Kultur ger hälsa 2000" - työryhmän konferenssi, Oulu, 5.-6.5. Ministeri Suvi Lindén esitti tervehdyspuheenvuoron. Merja-Hannele Isotalo osallistui jaostosta.
- Kulttuurimatkailu ja kestävä kehitys -seminaari, Petroskoi, 22.-23.5. Merja-Hannele Isotalo jaostosta osallistui.
- "International Conference on Universal Ethics", Pariisi, 22.-23.6.
- "Cultural Diversity in the Light of Globalization. The Future of the Cultural Industries in Eastern and Central Europe" -symposium, Varsova, 30.6.-1.7. Erityisasiantuntija Kimmo Aulake opetusministeriöstä osallistui.
- "Meeting of Committee of experts on cultural diversity", Pariisi, 21.-22.9.2000. Neuvotteleva virkamies Jukka Liedes opetusministeriöstä osallistui.

- Seminaari "Kulttuuriomaisuuden suojelu osana kriisityötä", Helsinki, 5.10.2000.
- Culture in the Neighbourhood - tapahtuma: Vantaan Hakunilassa paljastettiin 100 m pitkä lasten maalaama muurimaalaus 8.11. Namibian yhteistyökumppanin kanssa.
- "Commemoration of the 30th anniversary of the 1970 UNESCO Convention against illicit traffic in cultural property", Pariisi, 15.11.
- "Culture in the Neighbourhood" - koordinaatiokokous, Geneve, 8.-9.12. Erytisasiantuntija Ismo Porna Suomen Kuntaliitosta osallistui.
- Kulttuuridiversiteetin haasteet - Kulttuuriministereiden paneelikeskustelu, Pariisi, 11.-12.12. Ylijohtaja Kalevi Kivistö opetusministeriöstä ja Zabrina Holmström sihteeristöstä osallistui.
- EU-maiden Unesco-toimikuntien puheenjohtaja- ja pääsihteerikokous monikielisydestä, Pariisi, 14.-15.12. Suomen Unesco-toimikunnan puheenjohtaja Olli Alho ja Zabrina Holmström osallistui.
- Venedalaisen kulttuuriperinnön suojelun 3. hallitustenvälinen kokous, Pariisi, 3.-7.7. Linjanjohtaja Esko Kiuru, erityisasiantuntija Kari Hakapää sekä lainsäädäntösihteerit Anna Sotaniemi ulkoasiainministeriöstä ja kuraattori Maija Fast Suomen Merimuseosta sekä pöytäkirjasta Unesco-edustustosta Taina Kiekko ja Katja Rosala osallistui.

Lisätietoja myös seuraavasta osoitteesta:

- <http://www.unesco.org/culture>

3.5 VIESTINTÄ- JAOSTO

Viestintäjaoston puheenjohtajana toimi professori Ullamaija Kivikuru ja varapuheenjohtajana kehitys yhteistyön hankepäällikkö Jouko Blomberg. Jaoston jäseninä olivat kansliapäällikkö Christoffer Grönholm (kevätkauden ajan; siirtyi syyskaudella kasvatustieteiden osastoon), professori Sinikka Koskiala, arkistoneuvos Raimo Pohjola, suunnittelija Henna Lehtinen (osastonhoitaja Inkeri Salonharjun sijaisena), julkaisujohtaja Harri Saukkomaa, päätoimittaja Pekka Sitari sekä tutkija Helena Tapper. Jaoston pysyvinä asiantuntijoina toimivat tiedotuspäällikkö Matti Remes ja erikoissuunnittelija Eija Ristimäki. Jaoston sihteerin tehtäviä hoiti valtiotieteen maisteri Andrea Nordqvist. Viestintäjaosto kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa.

Jaoston keskustelija hallitsi vuoden aikana UNESCO:n kahden viestintäsektorin ohjelman, IIP:n (Intergovernmental Informatics Programme) ja PGI:n (General Information Programme), yhdistäminen uudeksi "Information for All" -ohjelmaksi, Unesco-toimikunnan näkyvyys verkossa sekä UNESCO:n näkyvyys laajemmin. IIP:n ja PGI:n yhdistäminen nousi myös pääteemaksi pohjoismaisten Unesco-toimikuntien viestintäjaoston kokouksessa Oslossa maalikuussa. Suomesta kokoukseen osallistui viestintäjaoston puheenjohtaja Ullamaija Kivikuru, jäsen Sinikka Kos-

kiala sekä suunnittelija Satu Heikkinen. Myös UNESCO:n näkyvyys sekä UNESCO:n kansainvälisen tiedonvälityksen kehittämissuunnitelma IPDC (International Programme for the Development of Communication) olivat keskeisiä puheenaiheita. Suomi lähetti edustajansa myös IPDC:n hallitustenvälisen neuvoston kokoukseen Pariisiin maaliskuussa. Suomi valittiin IPDC:n neuvostoon UNESCO:n yleiskokouksessa marraskuussa 1999 ja osallistui näin ollen ensimmäistä kertaa neuvoston jäsenenä hallitustenvälisen istunnon kokoukseen.

UNESCO verkon pauloissa

Ullamaija Kivikuru

Kiistatta suosituin 1990-luvun käsitteistö viestintäalalla on kohdentunut muodossa tai toisessa uuteen teknologiaan, verkottumiseen ja ns. tietotai informaatioyhteiskuntaan. On UNESCO:n peruskirjan perusteella luonnollista, että maailmanjärjestö on hanakasti tarttunut tähän problematiikkaan tai paremminkin uuden teknologian 'pehmeään puoleen' eli verkon yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. Kuten pääjohtajan kirje joulukuulta 2000 korostaa, UNESCO on jopa halunnut ottaa johtavan aseman yhden ja yhtäläisen verkkoonpääsyn edistäjänä.

Kyseessä on kuitenkin perin mutkikas ja monipolvinen asia, joka on yhtäältä nostanut korostetusti näkyviin vanhastaan aran aiheen eli rikkaan pohjoisen ja köyhän etelän ristiriidan ja toisaalta ajanut verkon tarkkailijat monisyisten erityiskysymysten äärelle, esimerkkinä vaikkapa tekijänoikeudet tai etiikkaan liittyvät kysymykset. Näin maailmanjärjestö on päätyneet ajamaan osin selvästi ris-

tikkäisiäkin asioita. Yhtäältä se on pyrkinyt eri tavoin korostamaan verkon merkitystä maailman koko väestön tiedollisen pääoman kasvulle (ns. universal access -problematiikka) ja toisaalta se on joutunut pohtimaan verkottumisen vaikutuksia kulttuureille, siis miettimään mahdollisuuksia verkon sääntelyyn. Niin kunniaakasta kuin ehkä onkin, että maailmanjärjestö on tarttunut härkää sarvista, UNESCO:n toimissa on tähän saakka ollut aika lailla etsimisen makua.

Ongelmana on ehkä ollut asian mutkikkouden lisäksi myös liika kiire. Iso byrokraattinen järjestö on lähtenyt käynnistämään uuteen teknologiaan liittyviä toimintoja ilman perinpohjaista perehtymistä ja reflektiota. Yleisten, liturgistyyppisten pohjapaperien laatiminen saattaa toki luonnistuakin pelkän innostuksen varassa, eivätkä jäsenmaatkaan tohdi suoraan nousta vastustamaan esimerkiksi sellaista päämäärää kuin köyhän etelän saattamista puskapoluilta informaation valtatielle, vaikka hanke epäuskottavalta kuulostaisikin. Mutta kun kohdistus täytyy siirtää abstraktioista käytännön toimiin, päädytään helposti ristiriitoihin.

Tietoyhteiskuntaproblematiikka muotoutui sanoiksi UNESCO:n piirissä jo 1990-luvun alkupuolella. Marraskuussa 1995 pidetyn 28. yleiskokouksen asialistalla oli pohjapaperi nimeltä "UNESCO and Information Society for All", jonka painotukset näkyvät parhaillaan elettävän keskipitkän strategian muotoiluissakin. Information Society for All -strategiassa vapauden ja sääntelyn ristiriita jo näkyy, vaikka varsin yleisluontoinen esitys liputtaakin pääasiassa informaatioteknologian luomien uusien mahdollisuuksien puolesta.

Autereista puolta strategiassa

edustaa se, että verkko suo mahdollisuuden kirjastolaitoksen aivan uudentyyppisille toimintamuodoille. Sen kautta voidaan myös kehittää etäopetuksen uusia muotoja ja virtuaalisia tutkijankammioita, joiden osanottajat kukaties fyysisesti istuvat eri puolilla maailmaa. Silti huolta kannetaan myös siitä, ettei informaatioyhteiskunta saa kuulua vain rikkaille, ja mukana on myös huoli rasismien, väkivallan ja pornografian maailmanlaajuisista leviämismahdollisuuksista verkon kautta, eikä verkko sen mukaan saa romuttaa henkisen pääoman tekijänoikeuksia.

Verkkoasiaa koskevan jatkumon uusin 'tähtystyspiste' on julistushanke verkon monikielisydestä ja universaalista pääsystä verkkoon, joka on ollut tänä talvena lausuntokierroksella pääjohtajan paimenkirjeen kera. Hän on perustamassa maantieteellisesti tasapainotettua 18-henkistä asiantuntijaryhmää, jonka on määrä käydä läpi verkon monikielisyyttä ja access-problematiikkaa käsittelevän raportin kansainvälistä palautetta.

Tehtävää ryhmälle riittää, sillä eri maat ovat poimineet pohjaraportista hyvin erilaisia asiakoosteita ja tarttuneet niin isoihin kuin pieniinkin asioihin. Osa on painottanut 'vanhaa' universal access -problematiikkaa, osa taas monikielisyysvaadetta, joka on varsinaisesti tämänkertaisen hankkeen pohjana. Raportti lähti liikkeelle viime yleiskokouksen resoluutiosta, joka korosti - ennen kaikkea Ranskan ajamana - monikielisyyttä ja -kulttuurisuutta verkossa. Onhan verkossa käytetystä kielestä tunnetusti yli 90 prosenttia englantia, ja verkon on pelätty myös jyräävän pienten kulttuurien yli, vaikka se toisaalta tarjoaa mahdollisuuksia myös monenlaiseen kulttuuriseen aktiivisuuteen.

Aika moni maa on ihmetellyt näiden kahden ison ja sinänsä tärkeän asian niputtamista yhteen.

Saaduista lausunnoista näkyy myös se, että yleisluontoisten julistusten aika on ohi. Useat maat myöntävät auliisti molempien raportin pääteemojen merkityksen, mutta valittavat lukuisten yksityiskohtien epäselvyyttä ja sitä, että rahan merkityksestä niin verkkoon pääsulle kuin monikulttuurisuudelle ei kommentoitavassa raportissa sanota paljon mitään. Suomi kuuluu näihin maihin, ja Suomi myös korostaa vanhaa keppihevostaan eli julkisen palvelun yleisradiotoiminnan mallia. Sen tyyppinen strategia pitäisi siirtää myös verkon puolelle, jolloin esimerkiksi vähemmistökielien kunnioitus tulisi automaattisesti mukaan, public service -ideologiahan nimenomaan korostaa vähemmistöjen kunnioitusta arjen toiminnassa.

Kaikesta päätellen verkon lumo ulottuu vahvana syksyn 2001 yleiskokoukseen. Norjalaisen Sven Egil Omdalin sanoin voinee kysyä, tuleeko verkosta UNESCOlle media vai miinakenttä.

Jaoston puheenjohtaja Ullamaija Kivikuru toimii professorina Svenska Social- och kommunalhögskolanissa.

Alueellinen yhteistyö UNESCO:n mediapolitiikan kulmakiveksi Balkanilla

Antti Kuusi

Syksyllä 1999 UNESCO päätti yhteistyössä Suomen ulkoministeriön kanssa laajentaa Bosnia-Hertsegovinassa olevan medianeuvonantajan toiminta-alueen käsittämään koko entisen Jugoslavian alueen. Päätöksen takana oli pääasiallisesti kaksi syytä: ensinnäkin nähtiin, että myös muut alueen valtiot tarvitsevat apua medioidensa kehittämisessä, ja toiseksi monet hankkeet voisivat toimia paremmin (esimerkiksi koskien Bosnia-Hertsegovinaa), jos niiden avulla saatettaisiin yhteen useiden maiden alueella toimivia ihmisiä ja järjestöjä.

Ratkaisu oli oikeaan osunut, vaikkakin se lisäsi työmäärää ja matkustamista ratkaisevasti. Itse asiassa osa jo vuonna -99 toimivista projekteista oli periaatteeltaan alueellisia. Näistä voin mainita muun muassa Ohjelmapankin, joka levitti ohjelmiaan tässä vaiheessa Bosnian lisäksi Serbiaan ja osittain Kroatiaan. Myös ohjelmien tuotantotuki oli luonteeltaan maiden rajat ylittävä.

Viimeisen vuoden aikana tuotantotukea laajennettiin enemmän yhteistuotantojen suuntaan, niin että yhtä ohjelmaa saatettiin kuvata parissa maassa, ohjelmien editointi tehtiin kolmannessa maassa ja tekijät saattoivat tulla esimerkiksi neljästä viidestä entisen Jugoslavian maasta. Nämä ohjelmat liitettiin myös Ohjelmapankista lainattaviin ohjelmiin. Sen toiminta-alueetta laajennettiin myös Montenegroon ja alettiin samalla suunnitella toiminnan aloittamista Kosovossa. Valitettavasti aloitus voi tapahtua vasta nyt, kun alu-

een televisioasemat ovat aloittaneet lähetyksensä linkkien kautta (ohjelmien lahjoittajat eivät ole antaneet oikeuksia satelliittilähetyksiin). Valitettavasti ohjelmapankin tulevaisuus tällä hetkellä on epävarma, koska varoja sen pyörittämiseen on niukasti. Sen tarpeellisuus on tällä hetkellä kuitenkin yhtä suuri, ellei suurempikin, kun aiemmin. Julkista palvelua ollaan rakentamassa alueelle, ja sillä on huutava pula laatuohjelmista: dokumenteista, opetusohjelmista ja lasten ohjelmista.

Koko Kaakkois-Euroopalle merkittävä projekti on myös alueellinen satelliittiuutisvaihto, joka alkoi viime marraskuun lopulla. Tässä hankkeessa yhdeksän (myöhemmin 11) alueen julkisen palvelun televisiota vaihtaa päivittäin uutismateriaalia keskenään European Broadcasting Union (EBU) pysyvänä osana. Tämän palvelun tarpeellisuus on ilmeinen alueella, jossa televisiot saattavat joutua näyttämään naapurimaistaan vain valokuvia tai 80-luvulta peräisin olevaa materiaalia. Myöhemmin tämän uutisvaihdon toimintaa on tarkoitus laajentaa myös yhteistuotantojen ja pitempien ohjelmien vaihdon suuntaan. Rauhan säilyttämiseksi alueella on ensiarvoisen tärkeää, että katsojilla on oikea kuva naapurimaidensa asukkaista ja heidän jokapäiväisestä elämästään. Käytettiin Bosnian sodan aikana juuri tiedotusvälineitä naapureiden demonisointiin ja uhkakuvien luomiseen.

Koulutuksen puolella alueellinen toiminta on myös tärkeää. Se antaa mahdollisuuden keskittää erityiskoulutusta alueellisesti ja saattaa yhteen journalisteja alueen eri maista. UNESCO on yhteistyökumppaneidensa kanssa ollut luomassa mediakeskusten verkostoa koko Kaakkois-Euroopan alueelle. Yksittäisistä hankkeista

alueella voidaan mainita Montenegron Mediainstituutti. Samanlaisen instituutin luomista myös Kosovoon on suunniteltu, mutta tällä hetkellä sen perustaminen ei näytä todennäköiseltä.

Viime lokakuusta lähtien UNESCO saattoi aloittaa tehokkaamman toiminnan myös Serbiassa. Milosevicin hallinnon syrjäyttäminen mahdollisti lähes vuoden pysähdyksissä olleen lehtipainohankkeen todellisen aloittamisen paikan päällä. Hankkeen tarkoitus on antaa riippumattomalle lehdistölle paino, josta ne voivat vihdoin ilman hallituksen ja kilpailijoiden painostusta saada tuotteensa lukijoiden saataville. Lehtipainon rakentaminen alkaa kevään aikana ja vuoden loppuun mennessä sen pitäisi olla toiminnassa.

Toinen lenkki vapaan tiedonvälityksen ketjussa lehdistön puolella on jakelu. UNESCO auttoi kolme vuotta sitten riippumattomien lehtien jakelujärjestelmän (APM Trans Press) luomisessa Serbiaan. Tämä järjestely toimii hyvin ja se tulee itsensä kannattavaksi tämän vuoden loppuun mennessä. APM Trans Press on myös avustanut riippumattomien serbilehtien levittämisessä Kosovoon.

Entisen Jugoslavian alueella UNESCO on myös kaiken aikaa ollut aktiivinen medialainsäädännön kehittämisessä. Erityisesti julkisen palvelun juridisen pohjan luominen on ollut tärkeää. Viimeisen vuoden aikana UNESCO on ollut mukana lainsäädännön alalla Kroatiaassa, Kosovossa ja Serbiassa. Myös Serbian television muuttaminen valtion kontrolloimasta propagandakoneistosta julkisen palvelun tiedonvälittäjäksi on UNESCOlle ensiarvoisen tärkeää.

Median muuttaminen demokraattiseen ja länsimaiseen suuntaan en-

tisen Jugoslavian alueella ei ole helppo tehtävä. Maiden sisäiset rakenteet ovat usein hyvinkin epädemokraattisia, rahaa on riittämättömästi ja journalisteilta puuttuu ammattitaito. Vanhan sosialistisen järjestelmän perinteet elävät yhä ja lehtimiehet kokevat, ainakin epäsuorasti, olevansa valtaapitävien puolella.

Uutispäällikkö Antti Kuusi (YLE) toimi UNESCO:n viestintäasiantuntijana Sarajevossa. Projektissa ovat aiemmin toimineet tuottaja Vesa Toijonen (YLE), kehitysyhteistyön hankepäällikkö Jouko Blomberg (YLE) ja toimittaja Jyrki Saarikoski (YLE).

Kansainvälisen sananvapauden päivän 2000 tilaisuus

Viestintäjaosto ja Suomen Journalistiliitto järjestivät Kansainvälisenä sananvapauden päivänä 3.5. keskustelutilaisuuden ulkoasiainministeriön lehdistökeskuksessa. Tilaisuuden aiheena oli totuus ja journalismi maailman kriisialueilla. Kokouksen ulkomaiset vieraat olivat turkkilainen toi-

mittaja-kirjailija Nadire Mater, päätoimittaja Boro Kontic Sarajevosta ja Reutersin kirjeenvaihtaja Maria Eismond Venäjältä.

KOKOUKSET

- Kansainvälisen tiedonvälityksen kehittämisohjelman (IPDC) hallitustenvälisen neuvoston 20. istunto, Pariisi, 21.–24.3.2000. Linjanjohtaja Christian Sundgren ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosastolta, viestintäjaoston puheenjohtaja Ullamaija Kivikuru sekä Zabrina Holmström sihteeristöä osallistui.
- Pohjoismaisten Unesco-toimikuntien viestintäjaostojen kokous, Oslo, 3.3.2000. Suomen toimikunnasta kokouksessa olivat Ullamaija Kivikuru, Sinikka Koskiala sekä Satu Heikkinen.
- IIP/PGI Interim -komitean kokous, Pariisi, 30.–31.3. Sinikka Koskiala jaostosta osallistui tarkkailijana.
- Suomen Journalistiliiton ja Suomen Unesco-toimikunnan järjestämä Sananvapauden päivään liittyvä tilaisuus Helsingissä 3.5.

- "International Conference on the Challenges to Public Broadcasting in Africa", Marokko, 14.–17.5.
- INFOethics 2000: Right to Universal Access to Information in the 21st Century", Pariisi, 13.–15.11. Herta Hartikainen opetusministeriöstä ja Ari Mäki pysyvistä edustustosta osallistui.
- 42nd Meeting of the Bureau of the Intergovernmental Council of the International Programme for the Development of Communication (IPDC), Malawi, 4.–7.12.2000.

Lisätietoja myös seuraavista osoitteista:

- UNESCO:n viestintäsektorin sivut: <http://www.unesco.org/webworld>
- IPDC-ohjelma: <http://www.unesco.org/webworld/ipdc/>
- International Telecommunication Union: World Summit on the Information Society <http://www.itu.int/newsroom>
- International Freedom of Expression Exchange (IFEX): <http://www.ifex.org/>

4. MAAILMANPERINTÖ

Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta hyväksyttiin UNESCO:n yleiskokouksessa vuonna 1972. Suomi ratifioi sopimuksen vuonna 1987. Vuoden 2000 lopussa on sopimuksen piiriin liittynyt jo 162 jäsenmaata. Sopimuksen lähtökohtana on ajatus, että kansallisella kulttuuri- ja luonnonperinnöllä on yleismaailmallinen arvo, joka velvoittaa kansainväliseen yhteistyöhön sen säilyttämiseksi.

Uusia ehdotuksia maailmanperintökohteiksi käsitellään Maailmanperintökomiteassa, jonka jäsen Suomi on vuosina 1997–2002. Maailmanperintöluettelossa on Australiassa vuonna 2000 pidetyn Maailmanperintökomitean kokouksen jälkeen 690 kohdetta. Niistä 529 on kulttuuriperintökohteita, 138 luonnonperintökohteita ja 23 yhdistettyjä kohteita. Suomessa maailmanperintökohteita on viisi: Vanha Rauma (1991), Suomenlinna (1991), Petäjäveden vanha puukirkko (1994), Verlan puuhiomo ja pahvitehdas (1996) ja Sammallahdenmäen muinaisjäännösalue (1999).

UNESCO:n Maailmanperintökomitean 24. kokous, 23.11.–2.12. Australiassa

UNESCO:n Maailmanperintökomitean ja byroon 24. kokous pidettiin Cairnissa, Pohjois-Australiassa, 23.11. – 2.12.2000. Byroo kokoontui ajalla 23.–24.11. ja varsinainen komitea 27.11.–2.12. Eri maiden valtuuskuntien ja kansalaisjärjestöjen edustajia Australiaan saapui lähes 400. Suomen delegaatioon kuuluivat: pääjohtaja Henrik Lilius (Museovirasto), suurlähteläs Taina Kiekko (Suomen pysyvä edustusto UNESCOssa), ylitarkastaja

Jukka-Pekka Flander (ympäristöministeriö), kehitys yhteistyöneuvos Irma-Liisa Perttunen (ulkoasiainministeriö), kulttuurisihteerit Päivi Salonen (opetusministeriö), tutkija Margaretha Ehrström (Museovirasto), projektipäällikkö Liisa Rinkineva (Merenkurkun neuvosto) ja ulkoasiainsihteerit Ari Mäki (Suomen pysyvä edustusto UNESCOssa).

Maailmanperintökomitean byroon kokous

Maailmanperintökomitean byroon kokous järjestettiin varsinaista komitean kokousta edeltävinä päivinä. Kokouksen puheenjohtajana toimi komitean puheenjohtaja A. Touri (Marokko) ja raporttijana jatkoi Kevin Keeffe (Australia). Suomesta kokoukseen osallistuivat pääjohtaja Henrik Lilius ja suurlähteläs Taina Kiekko.

Maailmanperintökeskuksen uusi johtaja Francesco Bandarin käsitteli lyhyessä avauspuheenvuorossaan eräitä keskuksen ja komitean työn tehostamiseen tähtääviä hankkeita. Näistä yksi käytännön vaikutuksiltaan merkityksellinen on dokumenttien uudistaminen. Jatkossa kaikki dokumentit ovat saatavissa verkkojaketusta ja kokouksen jälkeen myös CD-ROM-muodossa. Toimenpiteiden voi olettaa helpottavan ja selkiinnyttävän työtä.

Marrakeshin komiteakokouksesta (1999) lähtien byroon kokouksissa on

käsitelty Maailmanperintökomitean työn tehostamista, komitean kokoukseen edustavuuden parantamista ja maailmanperintölistan saattamista tasapainoon. Työtapojen tehostamisesta Britannia oli tehnyt esityksen, jonka mukaan olisi mahdollista korvata byroo kolmella, neljällä alakomitealla. Suomi suhtautui varauksellisesti alakomiteoiden perustamiseen ja esitti sen sijaan, että Britannian esityksestä poimittaisiin ainoastaan työtä tehostavia ja virtaviivaistavia elementtejä.

Kulttuuriperintökohteiden käsittely Maailmanperintökomiteassa

Maailmanperintökomitealla oli ennätysmäärä esityksiä käsiteltävään. Kokonaismäärä oli 61 kohdetta, joista 50 oli kulttuurikohteita ja yksi yhdistetty kulttuuri- ja luonnonperintökohde. Esitykset koskivat edelleen suureksi osaksi kirkollisia rakennuksia, historiallisia kaupunkikeskustoja ja arkeologisia paikkoja. Pohjoismaiden osalta todettakoon, että esityksistä Tanskan Kronborgin linna merkittiin luetteloon kolmantena tanskalaisena kohteena ja Ruotsille tuli kaksi uutta kohdetta, Öölannin eteläosan kulttuurimaisema Alvaret ja Höga kustenin maankohoamisalue.

Nykyisen luettelon nopean tarkastelun jälkeen voidaan todeta, että listan kärki on hyvin eurooppapainotteinen. Kärkimaat ovat Espanja 35 kohdetta, Italia 33, Kiina 27 ja Ranska 26. Neljäntenä Euroopan maana on Saksa 24 kohteella. Espanja sai viisi uutta kohdetta, Italia kolme, Kiina neljä, Ranska yhden ja Saksa kaksi. Uudet maat, jotka saivat ensimmäiset kohteet luetteloon olivat Azerbaidzhan, Valkovenäjä, Malesia ja Nicaragua.

5. HALLINTONEUVOSTO

Kehitysmaiden kulttuuriperinnön suojeleminen

Maailmanperintökomitea käsitteli lyhyesti myös kehitysmaiden kulttuuriperinnön suojelua ja kansainvälistä apua. Avun ensimmäinen evaluaatio suoritettiin vuosina 1999–2000 Maailmanperintökeskuksessa olevista asiakirjoista – ensimmäistä kertaa 27 toimintavuoden jälkeen. Evaluaation sisällöstä oli kuitenkin käyty keskustelu jo Pariisissa kesäkuussa pidetyssä byroon kokouksessa. Pariisin byroon kokouksen käsityksen mukaan toteuttamismenetelmissä olisi korjaamisen varaa ja niitä tulisi korjata evaluaation suosittelemaan suuntaan.

Suomi seuraavan kokouksen isäntä
Kokouksen päätteeksi Suomi valittiin Maailmanperintökomitean 25. kokouksen isännäksi. Kokous mukaan lukien byroon kokous pidetään ajalla 7.–16.12.2001.

Muut maailmanperintöön liittyvät kokoukset

- Maailmanperintösopimuksen jäsenmaiden 12. yleisistunnon seurantakokous Pariisissa 21.1. Pääjohtaja Henrik Lilius Museovirastosta osallistui.
- Maailmanperintökomitean byroon kokous, Pariisi, 26.6.–1.7. Henrik Lilius osallistui.
- Maailmanperintökomitean byroon erityisistunto, Budapest, 2.–4.10.2000. Pääjohtaja Henrik Lilius ja tutkija Margaretha Ehrström Museovirastosta sekä Taina Kiekko Suomen Unesco-edustustosta osallistuivat.
- "Interregional Seminar on World Heritage and Youth", Itävalta, 7.–12.10.

Lisätietoja:

- *UNESCO:n Maailmanperintökeskuksen sivut*
<http://www.unesco.org/whc>
- *World Heritage Review -lehden artikkeleita ja tilausmahdollisuus*
<http://www.unesco.org/whc/events/review.htm>
- *Museovirasto*
<http://www.nba.fi>
- *Suomenlinna*
<http://www.suomenlinna.fi/>
- *Vanha Rauma*
<http://www.oldrauma.fi/>
- *Petäjaveden vanha puukirkko*
<http://www.petajavesi.fi/kirkko/>
- *Verlan puuhiomo ja pahvitehdas*
<http://www.verla.upm-kymmene.com/>
- *Sammallahdenmäen pronssi-kautinen röykkiöalue*
<http://www.nba.fi>
- *Suomen Tammi - kulttuuriperintöopetuksen projekti*
<http://www.edu.fi/projektit/tammi>
- *Maailmanperinnön opetushanke*
<http://www.freenet.hut.fi/whe>

Yleiskokouksen istuntojen välillä UNESCO:n korkein päättävä elin on hallintoneuvosto. Yleiskokous valitsee hallintoneuvoston jäseniksi 58 jäsenmaata, jotka edustavat eri alueellisia vaaliryhmiä. Toimikausi on neljä vuotta, jäsenistä vaihtuu puolet jokaisessa yleiskokouksessa. Jäsenmaiden tulee valita edustajakseen UNESCO:n toimialojen tuntemusta omaava henkilö. Hallintoneuvosto koontuu vuosittain järjestön päämajaan Pariisiin kevät- ja syysistuntoon. Yleiskokousvuosina uusi hallintoneuvosto kokoontuu lisäksi järjestäytymisistuntoon välittömästi yleiskokouksen jälkeen.

Hallintoneuvosto valvoo ohjelman toimeenpanoa ja budjetin käyttöä sekä mm. valmistelee yleiskokouksen istuntoja, tekee suosituksia uusien jäsenmaiden hyväksymisestä, pääjohtajan valinnasta ja korkeimpien virkojen täytöstä. Hallintoneuvosto myös seuraa ja kehittää UNESCO:n hallintoa ja henkilöstöpolitiikkaa.

Suomen vuonna 1997 alkanut hallintoneuvostokausi jatkuu vuonna 2001 pidettävään 31. yleiskokoukseen asti. Suomen varsinaisena hallintoneuvostoedustajana toimii kansainvälisten asiain johtaja Margaretha Mickwitz opetusministeriöstä. Kaksi-vuotiskauden 2000–2001 Suomi on ainoana Pohjoismaana hallintoneuvostossa. Hallintoneuvoston varapuheenjohtajana Suomi osallistui myös byroon kokouksiin. Varsinaisen edustajan lisäksi hallintoneuvostoon kuuluva maa nimeää edustajalleen varaedustajia, koska hallintoneuvostolla on useita elimiä, jotka kokoontuvat samanaikaisesti.

Toiminta hallintoneuvostossa

Hallintoneuvosto kokoontui vuoden aikana tavallisen yleiskokouksen väli-vuoden tapaan kaksi kertaa, keväällä 9.-26.5.2000 ja syksyllä 2.-25.10.2000. Koko hallintoneuvoston toimintaa vuoden aikana leimasi UNESCO:n uudistuksiin liittyvien suunnitelmien käsitteily. Näkyi selvästi, että järjestö käy läpi siirtymäkautta.

Hallintoneuvoston 159. istunto, eli kevätistunto, oli yleiskokouksessa syksyllä 1999 osittain vaihtuneen hallintoneuvoston ensimmäinen varsinainen työstunto. Yleiskokouksessa valittu uusi pääjohtaja Koïchiro Matsuura antoi jo epävirallisessa kokouksessa tammikuussa 2000 toiveita herättäneen raportin uudistussuunnitelmista. 159. istunnon aluksi hän esitti edelleen kehitetyt suunnitelmansa ja antoi vaihtoehtoja uudeksi sihteeristö-rakenteeksi.

Pääjohtaja oli jo tässä vaiheessa ryhtynyt eräisiin sihteeristöä ja rekrytointia koskeviin toimenpiteisiin. Yksi Matsuuran vaikeimmista tehtävistä on selvittää hierarkioiden ja johtajataso-nimitysten vyyhtiä, jonka hänen edeltäjänsä Federico Mayor aiheutti juuri ennen toimikautensa päättymistä. Hallinnon kehittämisen rinnalla kehitetään ohjelmarakennetta. Tähän työhön on antanut panoksensa 18-jäseninen hallintoneuvoston tulevaisuus-työryhmä (Task Force on UNESCO in the 21st Century), jonka väliaikaraporttia käsiteltiin myönteisen keskustelun saattelemana. Suomea työryhmässä edusti pääsihteerä Zabrina Holmström.

Suomi on hallintoneuvostossa jatkanut Pohjoismaiden pyrkimyksiä edistää kauan vireillä ollutta hallintoneuvoston ja yleiskokouksen työmenetelmien uudistamista.

160. istuntoa leimasi edellisen pääjohtajan toimien jälkiselvittely ja toisaalta uuden pääjohtajan käynnistämien laajojen uudistusten ensimmäinen tarkastelu.

Hallintoneuvosto tuki yleisesti ottaen Matsuuran uudistusaloitteita. Osalle uudistuksista tosin esitettiin liian nopeaa aikataulua. Istunnon pääkysymykset liittyivät hallintoon ja organisaatioon, strategia-asiakirjojen valmisteluun sekä yleiskokouksen ja hallintoneuvoston työmenetelmien kehittämiseen.

Kevään istunnossa esitetyt hallinnolliset uudistukset olivat UNESCO:n sihteeristön osalta jo toimeenpanovaiheessa. Rakenteen yksinkertaistamiseen kuuluu mm. johtajataso-n virkojen vähentäminen kolmannekseen ja kenttätoimistojen vähentäminen. Henkilöstöpolitiikassa kiinnitetään huomiota rekrytoinnin avoimuuteen ja henkilöstön kouluttamiseen uuteen hallintokulttuuriin.

Keskipitkän aikavälin strategian 2002-2007 ja seuraavan kaksivuotisohjelman ja budjetin 2002-2003 käsitteilyyn liittyvät pääjohtajan esitykset ensisijaisiksi painopistealueiksi UNESCO:n ohjelmissa saivat laajaa kannatusta. Nämä prioriteetit ovat kasvatusektorilla "peruskoulutusta kaikille", luonnontieteiden sektorilla vesiresursseista ja ekosysteemeistä huolehtiminen, yhteiskuntatieteiden sektorilla tieteen ja teknologian eettiset kysymykset, kulttuurisektorilla kulttuuridiversiteetti ja viestintäsektorilla pääsy informaation ja tietoteknologian piiriin. Yhtenä tärkeimmistä kysymyksistä käsiteltiin Dakarissa huhtikuussa 2000 pidetyn Maailman koulutusfoorumien seuranta. Foorumi vahvisti UNESCO:n aseman maailmalaajuisen "Koulutusta kaikille" - prosessin koordinaattorina. Tätä var-

ten koulutusektorin budjettiin tulee 50 prosentin korotus.

Hallintoneuvoston 156. istunnossa keväällä 1999 asetettu tulevaisuus-työryhmä antoi loppuraporttinsa ja siinä esitetyt suositukset ja päätelmät otettiin hyvin vastaan. (<http://www.unesco.org/webworld/taskforce21>)

Suomen Unesco-toimikunta osallistui hallintoneuvoston istuntojen valmistelutyöhön Suomen osalta ja oli myös istunnoissa edustettuna.

Suomen valtuuskunnan raportit luettavissa toimikunnan www-sivuilla ja tulevaisuus-työryhmän loppuraportti saatavissa toimikunnan sihteeristöstä. Lisätietoja hallintoneuvoston työskentelystä www.unesco.org.

6. MUU SUOMEN UNESCO-TOIMIKUNNAN TOIMINTA

SUOMEN MAKSU-OSUUDET JA MUU TUKI

Suomen jäsenmaksu UNESCOlle maksetaan opetusministeriön määrärahoista. Vuonna 2000 jäsenmaksu-osuus oli 11 039 963 mk. Maailmanperintörahostolle maksettiin vuosittaista tukea 120 230 mk. Ulkoasiainministeriö myönsi miljoona markkaa UNESCO:n tiedonvälityksen kehittämishjelmalle (International Programme for the Development of Communication, IPDC). IPDC:n hankkeet edistävät riippumatonta tiedonvälitystä vähiten kehittyneissä maissa tukemalla viestintäteknologian käyttöönottoa, radio- ja tv-toimintaa, lehdistöä ja alan koulutusta. Lisäksi ulkoasiainministeriö tuki 2 miljoonalla markalla UNESCO:n "Koulutusta kaikille - Education for All" -prosessin seurantaan sekä 2 miljoonalla markalla UNESCO:n koulutussuunnitteluinstituutin toimintaa (International Institute for Educational Planning, IIEP). Ulkoasiainministeriö on rahoittanut myös viestintäasiantuntijan palkkaamisen entisen Jugoslavian alueelle (ks. 3.5 Viestintäjaosto).

JULKAISUT JA NÄYTTELYT

Julkaisuja

Suomen Unesco-toimikunnan julkaisusarjassa ilmestyivät vuonna 2000 seuraavat julkaisut

- *Kulttuuriomaisuuden suojeleminen osana kriisityötä* (no 77) (Toim. Anu Ahoniemi ja Minna Perähuhta) Vuonna 1999 julkaistusta oppaasta otettiin lisäpainos. Kirja on suunnattu kriisialueille työhön

lähteville. Siinä annetaan ohjeita kuinka ottaa kulttuuriomaisuus huomioon osana jokapäiväistä kriisityötä niissäkin tehtävissä, jotka eivät suoranaisesti liity kulttuuriomaisuuden suojelemaan. Kirjassa on myös esitelty Suomen ratifioimat kansainväliset kulttuuriomaisuuden suojelemaan koskevat sopimukset. Kirja on luettavissa osoitteessa

<http://global.finland.fi/julkaisut>.

- *Ihmisoikeuskasvatuksen käsikirja* (no 78) Julkaisu on uusi versio vuonna 1998 julkaistusta Peruskoulun ihmisoikeuskasvatuksen käsikirjasta. Peruskouluille, lukioille ja keskiasteelle suunnattu kirja esittelee tärkeimmät kansainväliset ihmisoikeusjulistukset ja -sopimukset. Käsitellessään oikeuksia yksi kerrallaan se ottaa myös opiskelijat mukaan tarjoamalla tiedon ohella opetuksellisia lähestymistapoja ja tehtävähdotuksia. Käsikirjan kansainvälisen painoksen materiaalia on muokattu vastaamaan suomalaisia säädöksiä ja oppiaineita. Käsikirjan tavoitteena on tuoda ihmisoikeudet arjen koulutyöhön ja keskusteluun.
- *Lukutaidon sytykkeitä* (no 79) Julkaisu, joka liittyy "Koulutusta kaikille" -prosessin kansalliseen seurantaan, pyrkii herättämään ajatuksia lukutaidosta ja sen merkityksestä. Kirjaseen on koottu lukutaitoa eri näkökulmista tarkastelevia artikkeleita, joiden teemoja opettajat voivat pohtia yhdessä oppilaiden kanssa. Julkaisun suomen- ja ruotsinkieliset versiot ovat luettavissa osoitteessa http://www.minedu.fi/opm/unesco/sut_julkaisuja.html.

UNESCO:n julkaisu-toiminta

UNESCO julkaisee noin 160 teosta vuosittain. Uusimmat UNESCO:n merkittävistä toistuvista raporteista ovat:

- *World Communication and Information Report 1999-2000*.
- *World Education Report 2000*.
- *World Culture Report 2000*.

Muita tärkeitä joka toinen vuosi ilmestyviä raportteja ovat *World Science Report* ja *World Social Science Report*. Raportit sisältävät artikkeleita, tilastoja eri maista sekä analyyskejä nykytilanteesta ja tulevaisuudesta. Julkaisut perustuvat jäsenmaiden UNESCOlle tekemiin selvityksiin ja järjestön erillistutkimuksiin.

- *Statistical Yearbook* Tilastojulkaisu ilmestyy vuosittain ja sisältää tilastoja lähes 200 maasta liittyen kasvatukseen, luonnon- ja yhteiskuntatieteisiin, teknologiaan ja viestintään. UNESCO:n tilasto-osaston tilalle perustetun Kansainvälisen tilastoinstituutin keräämiä tilastoja löytyy osoitteesta <http://unesco.org/unesco/stat> Tilastoinstituutti, joka toimii läheisessä yhteistyössä mm. OECD:n kanssa, sijoituspaikaksi tulee Montreal. Tilastoinstituutti ylläpitää myös "Koulutusta kaikille" -prosessiin liittyvää EFA-observatoriota.
- *Index Translationum* Kansainvälinen käännöskirjallisuuden bibliografia - täydellisin käännösten tilastoteos kattaen yli sata maata. Ilmestyy vuosittain CD-ROM muodossa. Lisätietoja Index Translationum-

ta: <http://www.unesco.org/culture/xtrans/index.html>

UNESCO julkaisee myös kuukausittain ilmestyvää kansainvälistä aikakauslehteä *Unesco Courier*. Lehdesä käsitellään UNESCO:n toimialoihin liittyviä aiheita. Jokainen numero sisältää ajankohtaisen teemakokonaisuuden, eri maiden asiantuntijoiden ja toimittajien tekemiä artikkeleita sekä UNESCO:n uutisia. Lehti ilmestyy 24 kielellä. Unesco Courier on tilattavissa ja luettavissa osoitteessa <http://www.unesco.org/courier>

UNESCO julkaisee myös Sources-lehteä, joka kertoo ajankohtaisista teemoista ja tapahtumista UNESCO:n toimialoilla. Lehti löytyy nettiversiona osoitteesta <http://www.unesco-sources.org>

Julkaisuja ja Courieria välittää Suomessa Akateeminen Kirjakauppa. UNESCO:n julkaisuista löytyy lisätietoja ja tilausmahdollisuus osoitteesta <http://www.unesco.org/general/eng/publish/index.html>

Näyttelyitä

Osana Helsinki 2000 kulttuuripääkaupunkiohjelmaa toteutettiin Silkkitie Helsinkiin -projekti (tuottaja Helena Lehtimäki), joka käsitti mm. näyttelyitä ja konsertteja. Projektin keskeinen osa oli Kulttuurien museossa pidetty näyttely "Mannerheim Keski-Aasiassa 1906-1908". Näyttelyn videotuotanto valmistettiin UNESCO:n vuonna 1997 päättyneen kulttuuri-vuosikymmenen Silkkitie-projektin materiaalin ja YLE:n tuotannon pohjalta.

Helsingin yliopistossa säilytettävistä A. E. Nordenskiöldin kartoista koottu näyttely "Terra Cognita - Maailma tulee tutuksi" oli esillä 25.8.-

3.12. Tuomiokirkon Snellman-salissa. Toimikunnan varapuheenjohtaja, dosentti Tapio Markkanen piti puheenvuoron näyttelyn avajaisissa. Nordenskiöldin karttakokoelma on hyväksytty UNESCO:n "Memory of the World" -rekisteriin.

Maailmanperinnöstä kertova näyttely on kiertänyt eri paikkakunnilla. Lisäksi on UNESCO-kouluissa (ASP, Associated Schools Project) ollut UNESCO:n toimialoihin liittyviä näyttelyitä.

TAPAHTUMIA, HANKKEITA, PALKINTOJA JA KOKOUKSIA

Kansallisia ja kansainvälisiä tapahtumia Suomessa

- "Tutkimusyhteistyö kehitysmaiden kanssa - kehittämistarpeet ja haasteet Suomessa", Helsinki, 15.3.
- Pohjoismainen hallintoneuvoston 159. istuntoa valmisteleva kokous, Helsinki, 3.5.
- Pohjoismaiden Unesco-toimikuntien kokous, Haikon kartano, Porvoo, 23.-26.8.
- "Adult Education and Culture Working Together" -konferenssi, Helsinki 7.-10.9.
- "Round Table - Pyöreä Pöytä - Rasismia ja muukalaisvihaa vastaan" -keskustelutilaisuus, Espoo, 4.12.

Muita tuettuja hankkeita

- Tuettiin UNESCO:n kulttuurisektorin hanketta tuottaa lapsille tarkoitettu Silkkitie-aiheinen CD-ROM.
- Tuettiin Ihmisoikeusliittoa UNESCO:n kirjan "Ihmisoikeudet - kysymyksiä ja vastauksia" julkaisemiseksi (suomenkielisen version ajan tasalle saattaminen).
- Tuettiin UNESCO:n Kielellisen moninaisuuden ja monikielisen koulutuksen neuvoo-antavan komitean toimintaa, jossa Suomen edustajana on tutkija Tapani Salminen Helsingin yliopistosta.
- Tuettiin UNESCO:n kulttuuripolitiikan kehityksen ja tutkimuksen projektia.
- Tuettiin ICOMOSin Suomen osasto ry:n toimintaa. ICOMOS on UNESCO:n tukema maailmanlaajuinen historiallisiin rakennuksiin ja alueisiin erikoistunut järjestö, joka toimii mm. asiantuntijana nimettäessä kohteita Maailmanperintöluetteloon.
- Tuettiin ABC-Visio Step Oy:tä TV-/video-ohjelmasarjan UNESCO:n maailmanperintökohteet Suomessa 5. osan "Sammallahdenmäen muinaisjäännealue" tuottamiseksi.

UNESCO:n Participation Programme -avustukset (Osallistumisohjelma)

UNESCO on myöntänyt kertomusvuonna seuraavat avustukset Osallistumisohjelman varoista vuosille 2000-2001:

- Culture in the Neighbourhood - an Afro-European Interaction - projekti, 20 000 USD. (toteuttaja Suomen kuntaliitto)

- Symposium on Measurement and Monitoring of Crustal Movement and Deformations by Using Geodetic Methods, 15 000 USD. (toteuttaja Geodeettinen laitos)
- The 18th IPRA General Conference "Challenges for Peace Research in the 21st Century. A Dialogue of Civilization", 20 000 USD. (toteuttaja TAPRI)
- The Quest for the Futures: A methodology seminar in futures studies, 15 000 USD. (toteuttaja Turun kauppakorkeakoulu)

Palkinnot

- UNESCO:n ja L'Oréalin Helena Rubinstein -palkinto naisten ja tieteen hyväksi tehdystä työstä myönnettiin sisätautien professori, ylilääkäri Auli Toivaiselle TYK-Sistä.
- Samuli Kolari ja Carina Savander-Ranne palkittiin UNESCO:n insinöörikoulutusjärjestön maailmankongressissa heinäkuussa Saksassa. Palkitut esittelivät uusien oppimiskäsitteiden soveltuvuutta insinöörikoulutukseen havainnollisesti ja konkreettisesti.
- Hanna Kuusela Ressun lukiosta palkittiin parhaana reaaliavustajana UNESCO:n maailmanperintökysymykseen.

Kokouksia

- Pohjoismaiden UNESCO-toimikuntien pääsihteerikokous Kööpenhaminassa 20.-21.1. Pääsihteeritabrina Holmström osallistui.
- Pohjoismainen UNESCO-toimikuntien puheenjohtajien ja pääsihteerien kokous Kööpenhaminassa 4.-5.2. Pääsihteeritabrina Holmström ja Suomen Unesco-toimikunnan varapuheenjohtaja Tapio Markkanen osallistui.

- UNESCO/EU -koordinaatiokokous Pariisissa 17.2. Pääsihteeritabrina Holmström osallistui.
- UNESCO:n hallintoneuvoston tulevaisuustyöryhmän kokous "Task Force on UNESCO in the 21st Century" Pariisissa 21.-24.2. Pääsihteeritabrina Holmström osallistui.
- Pohjoismainen hallintoneuvoston 159. istuntoa valmisteleva kokous Helsingissä 3.5. Pääsihteeritabrina Holmström ja kansainvälisten asiain johtaja Margaretha Mickwitz osallistuivat.
- UNESCO:n maailmanraporttien evaluaatioon liittyvä asiantuntijakokous Haagissa 26.-27.5. Erikoistutkija Mirja Liikkanen Tilastokeskuksesta osallistui.
- Euroopan alueen pääsihteerikokous sekä keskipitkän aikavälin strategian konsultaatio (2001-2007) Bledissä, Sloveniassa 9.-14.6. Pääsihteeritabrina Holmström, kansainvälisten asiain johtaja Margaretha Mickwitz ja luonnontieteellisen jaoston puheenjohtaja, professori Riitta Keiski osallistuivat.
- Etelä-Afrikan Unesco-toimikunnan evaluointi Pretoriassa 22.10.-2.11. Pääsihteeritabrina Holmström ja Ruotsin Unesco-toimikunnan pääsihteerit Anders Falk suorittivat ulkoisen arvioinnin Etelä-Afrikan opetusministerin pyynnöstä.
- UNESCO:n hallintoneuvoston tulevaisuustyöryhmän kokous "Task Force on UNESCO in the 21st Century" Pariisissa 29.-30.9. ja 2.-3.10. Pääsihteeritabrina Holmström osallistui.

Pohjoismaiset toimikunnat koolla Haikossa

Pohjoismaisten Unesco-toimikuntien kokous pidettiin Haikon Kartanossa Porvoossa 24.-26.8. Kokouksessa keskityttiin erityisesti UNESCO:n ohjelman sisältökysymyksiin järjestön uudistamisen näkökulmasta. Tavoitteena oli sovittaa yhteen kantoja hallintoneuvostossa syksyllä käsiteltäviin ohjelmaan ja budjettiin sekä keskipitkän aikavälin strategiaan vuosille 2002-2007. Kokouksessa käsiteltiin myös UNESCO:n toimintaa alueellisella tasolla, erityisesti Itämeren aluetta. Lisäksi sovittiin pohjoismaisesta työnjaosta ja pohdittiin yhteisiä ehdotuksia järjestön päättävien elinten työmenetelmien kehittämiseksi.

Lisäksi kokouksen asiantuntijajaostot perehtyivät ajankohtaisiin erityiskysymyksiin kuten teknologian käyttöön opetus- ja humanitäärisessä työssä, naisten tasa-arvon kehittämiseen, makean veden riittävyyteen maailmassa, tieteiden eettisiin kysymyksiin kuten geeniteknologiaan sekä uuslukutaidottomuuteen. Kokouksessa käsiteltiin myös UNESCO:n näkyvyyttä ja siinä yhteydessä järjestön viestintä- ja informaatiostrategiaa.

Kokoukseen osallistui noin 50 asiantuntijaa kaikista Pohjoismaista. Tilaisuus oli näyttävästi esillä myös tiedotusvälineissä.

Pohjoismaiden Unesco-toimikuntien kokouksen osanottajia Porvoon kaupungin vastaanotolla. Etualalla kaupunginjohtaja Per-Håkan Slotte.

Petri Pohjonen, Olli Alho, Margaretha Mickwitz, Riitta Keiski ja Zabrina Holmström Pohjoismaiden Unesco-toimikuntien kokouksessa Haikossa.

VIERAILUT SUOMEEN

- Ohjelma-asiantuntija Carlos R. Sanchez-Milani yhteiskuntatieteelliseltä sektorilta osallistui Helsingissä 17.–18.3. pidettyyn Pohjoismaiden ja Baltian maiden UNESCO-toimikuntien yhteiskuntatieteelliseen kokoukseen.

- Ghanan UNESCO-toimikunnan pääsihteeri John Kusi-Achampong vieraili Suomessa 27.5.–1.6.
- Ruotsin Unesco-toimikunnan varapääsihteeri Eva Hermansson vieraili Helsingissä 31.5.
- Apulaispääjohtaja Georges S. Zouain Maailmanperintökeskuksesta vieraili Suomessa 30.5.–1.6. ja

osallistui Helsingissä 31.5. pidettyyn Maailmanperintökomitean Helsingissä vuonna 2001 järjestettävää kokousta valmistelemaan kokoukseen.

- Johtaja Jérôme Bindé UNESCO:n yhteiskuntatieteelliseltä sektorilta osallistui "The Quest for the Future: An Argumentative Methodology Seminar in Futures Studies" -kokoukseen Turussa 12.–15.6.2000.
- UNESCO:n asettaman Tieteellisen tiedon ja teknologian käytön tulevaisuuden etiikan maailmankomission (COMEST) puheenjohtaja Vigdis Finnbogadottir puhui Turussa 15.–16.6.2000 järjestetyssä Tulevaisuus ja toivo -asiantuntijakokouksessa.
- Ohjelma-asiantuntija A. Sannikov UNESCO:n kasvatusektorin Eurooppa-deskistä vieraili Suomessa 26.–27.6. ja osallistui Helsingissä pidettyyn kokoukseen "Meeting on reviews of Education Policy of Estonia, Latvia and Lithuania".
- UNESCO:n Women and Culture of Peace -yksikön johtaja Ingeborg Breines osallistui "The General Assembly of The International Council of Women" -kokoukseen, joka pidettiin Helsingissä 2.7.2000.
- Ruotsin Unesco-toimikunnan pääsihteeri Anders Falk vieraili Helsingissä 30.9. ja osallistui neuvotteluihin liittyen Etelä-Afrikan Unesco-toimikunnan evaluointiin.
- Australian Unesco-toimikunnan entinen pääsihteeri, vieraileva professori Ian Andersson vieraili Suomessa MAB-ohjelman tiimoilta 23.10.

7. UNESCO SIHTEERISTÖ JA PYSYVÄ EDUSTUSTO

UNESCO SIHTEERISTÖ

Sihteeristöä johtaa pääjohtaja, joka nimittää sihteeristön muun henkilökunnan. Vuonna 1999 valittu uusi pääjohtaja Koichiro Matsuura on tehnyt sihteeristön rakenteessa merkittäviä uudistuksia. Uuden, lokakuun alussa voimaan astuneen organisaatiokaavion mukaisesti johtajatason virat on vähennetty yhteen kolmannekseen ja laitettu uudestaan hakuun. Myöskin UNESCO:n kenttätoimistojen määrää on supistettu. UNESCO:n sihteeristössä sekä kentällä työskentelee yhteensä 2805 henkilöä.

UNESCOon on mahdollista päästä palkattomaan harjoitteluun 1-3 kuukaudeksi. Harjoittelu on tarkoitettu jatko-opiskelijoille, tutkijoille ja virkamiehille. Hakemuslomakkeita on saatavissa toimikunnan sihteeristöltä. Lisätietoja UNESCO:n viroista ja muista tehtävistä rekrytointiyksiköstä osoitteesta <http://www.unesco.org/per/>

SUOMALAISET UNESCOSSA

UNESCO:n sihteeristössä ovat työskennelleet Kaisa Savolainen kasvatusektorilla laadullisen kehittämisen yksikön johtajana, Tarja Virtanen viestintäasiantuntijana UNESCO:n Apian kenttätoimistossa Samoalla, Kari Korhonen maksatusyksikön päällikkönä (virkavapaalla 1.7. alkaen), Sai Väyrynen ohjelma-asiantuntijana erityiskasvatuksen yksikössä, Ulla Kalha asiantuntijana kasvatusektorilla, Liubow Ramella-Tchikovani yksikön päällikkönä käännösosastolla, Tiina Greggilä-Jouini toimistotyöntekijänä viestintäsektorilla, Kari Kemppainen

taloushallintovirkailijana sekä Anu Särkijärvi kulttuurisektorilla elokuun, ASP-yksikössä syys-lokakuun ja marraskuusta lähtien apulaisohjelma-asiantuntijana perusopetuksen yksikössä. Apulaisasiantuntijoina ovat toimineet Ulla Kalha peruskoulutuksen yksikössä ja Marjaana Kokkonen Maailmanperintökeskuksessa. Sini Cedercrutz on konsultoinut pienten saarten ja rannikkoalueiden yksikössä. Antti Kuusi on toiminut viestintäasiantuntijana Sarajevossa.

Harjoittelijoina vuonna 1999 UNESCOssa olivat Anu Särkijärvi 3.1.-31.6.2000 kasvatusektorilla, Paula Hokkanen 3.4.-30.9.2000 naisten asema ja tasa-arvoyksikössä ja Piia Mustamäki 3.4.-31.5.2000 yhteiskuntatieteiden sektorilla.

Pysyvä edustusto

Suomen pysyvä edustajana UNESCOssa on toiminut suurlähettiläs Tina Kiekko. Edustustossa ovat lisäksi työskennelleet lähetystöneuvos Anne Lammila (31.7.2000 saakka), ulkoasiainsihteri Ari Mäki (1.8.2000 alkaen), sihteeri Marja Richard sekä harjoittelijat Katja Rosala (17.4.-17.7.2000) ja Merja Länkinen (1.9.-30.11.2000).

LIITE

Suomen UNESCO-toimikunnan ja laajennetun toimikunnan jäsenet (1999-2001)

Ohjelmajohtaja, dosentti Olli Alho (puheenjohtaja), Yleisradio
Pääsihteeri Tapio Markkanen (varapuheenjohtaja),
Suomen yliopistojen rehtorien neuvosto
Kansliapäällikkö Christoffer Grönholm,
Svenska Folkskolans Vänner
Professori Sara Heinämaa, Helsingin yliopisto
Professori Riitta Keiski, Oulun yliopisto
Professori Ullamaija Kivikuru,
Svenska social- och kommunalhögskolan
Suunnittelujohtaja Petri Pohjonen, Opetushallitus
Teatteriohjaaja Raija-Sinikka Rantala
Professori Tom Sandlund,
Svenska social- och kommunalhögskolan
Professori Martin Scheinin, Ihmisoikeusinstituutti,
Åbo Akademi
Kasvatustiet. yo Jutta Urpilainen, Jyväskylän yliopisto
Lähetystöneuvos Hannu Hämälä,
ulkoasiainministeriön edustaja
(varajäsen yksikön päällikkö Riitta Resch)

Laajennettu Suomen Unesco-toimikunta(1999-2001)

Kasvatusjaosto

Suunnittelujohtaja Petri Pohjonen (puheenjohtaja), Opetushallitus
Kansliapäällikkö Christoffer Grönholm,
Svenska Folkskolans Vänner (siirtyi syksyllä 2001 viestintäjäostosta kasvatusjaostoon)
Tiedottaja Jussi Honkanen, Suomen YK-liitto
(25.1. alkaen)
Lehtori, fil. lis. Christer Hummelstedt, Turun yliopisto
Tutkimusprofessori Pirjo Linnakylä, Jyväskylän yliopisto
Kehittämispäällikkö Kirsi Lindroos, Suomen kuntaliitto (6.3. saakka)
Viestintäjohtaja Seppo Niemelä,
Suomen Kehityskeskus Oy
Suunnittelija Sanna Rauhansalo, Suomen kuntaliitto (22.11. alkaen)
Professori Majjaliisa Rauste-von Wright,
Helsingin yliopisto
Toiminnanjohtaja Pekka Sallila, Kansanvalistusseura
Professori Martin Scheinin, Ihmisoikeusinstituutti,
Åbo Akademi
Tiedotussihteeri Jaana Syrjälä, Suomen YK-liitto
(24.1. saakka)
Kasvatustiet. yo Jutta Urpilainen, Jyväskylän yliopisto
Opetusasiain päällikkö Gustav Wikström,
Suomen kuntaliitto (7.3.-21.11.)

Ylitarkastaja Pekka Elo, Opetushallitus,
pysyvä asiantuntija
Opetusalan neuvonantaja Heikki Kokkala,
ulkoasiainministeriö, pysyvä asiantuntija
Ylitarkastaja Arja Mäkeläinen, opetusministeriö,
pysyvä asiantuntija (1.9. alkaen)
Ylitarkastaja Immo Parviainen, opetusministeriö,
pysyvä asiantuntija
Ylitarkastaja Helena Porkola, opetusministeriö,
pysyvä asiantuntija (31.8. saakka)
Opetusneuvos Helena Taxell, Opetushallitus,
pysyvä asiantuntija
Asiantuntija Petra Packalén (sihteeri), Opetushallitus

Luonnontieteiden jaosto

Professori Riitta Keiski (puheenjohtaja), Oulun yliopisto
Tiedesihteeri Risto Andberg, Suomen Akatemia
Dosentti Kari Enqvist, Helsingin yliopisto
Kansainvälisten asiain päällikkö Sirkka Haunia,
Suomen Ympäristökeskus
Opettaja Vesa Heinonen
Professori Sara Heinämaa, Helsingin yliopisto
FT, dosentti Risto Lemmelä, Teknillinen korkeakoulu
Professori Erkki Leppäkoski, Åbo Akademi
Pääsihteeri Tapio Markkanen, Suomen yliopistojen
rehtorien neuvosto
Ylitarkastaja Jukka-Pekka Flander, ympäristöministeriö, pysyvä
asiantuntija
Ylitarkastaja Hilka Hämäläinen, opetusministeriö,
pysyvä asiantuntija
Kulttuuriasiaainneuvos Hannele Koivunen,
opetusministeriö, pysyvä asiantuntija
Professori, dosentti Sirkku Manninen
(sihteeri 26.9.saakka), Oulun yliopisto
Opiskelija Anu Hankaniemi (sihteeri 27.9. alkaen)

Yhteiskuntatieteiden jaosto

Professori Tom Sandlund (puheenjohtaja),
Svenska social- och kommunalhögskolan
Professori Risto Alapuro, Helsingin yliopisto
Professori Karmela Liebkind, Helsingin yliopisto
Tutkimusjohtaja Tuomo Melasuo, Tampereen yliopisto, Rauhan- ja konfliktin tutkimuskeskus (TAPRI)
Yliassistentti, dosentti Jussi Raumolin, Helsingin yliopisto
Professori J. P. Roos, Helsingin yliopisto
Tutkimusprofessori, dosentti Harry Schulman, Tietokeskus
Professori Liisa Uusitalo, Helsingin kauppakorkeakoulu
Nuorisotutkimusseuran puheenjohtaja, dosentti Helena Helve,
Helsingin yliopisto, pysyvä asiantuntija
Ylitarkastaja Heidi Kuusi, opetusministeriö,
pysyvä asiantuntija
Sos. yo Sara Sundell (sihteeri 23.8. saakka)
Valtiotiet. maisteri Eva-Liisa Paalanen
(sihteeri 24.8. lähtien)

YHTEYSTIEDOT

Kulttuurijaosto

TINFOn puheenjohtaja, teatteriohjaaja Raija-Sinikka Rantala (puheenjohtaja)
 Dosentti Lauri Harvilahti, Helsingin yliopisto
 Professori Arvi Hurskainen, Helsingin yliopisto
 Professori Kaisa Häkkinen, Helsingin yliopisto
 Tutkija Merja-Hannele Isotalo
 Elokuvasihtööri Satu Laaksonen,
 Suomen elokuva-arkisto
 Rehtori Yrjö Sotamaa, Taideteollinen korkeakoulu
 Tiedesihtööri Tiina Vihma-Purovaara, Suomen Akademia
 Dosentti, tutkija Teppo Korhonen, Museovirasto,
 pysyvä asiantuntija
 Kehitysyhteistyöneuvos Irma-Liisa Perttunen,
 ulkoasiainministeriö, pysyvä asiantuntija
 Puheenjohtaja Risto Ruohonen, Taiteen
 keskustoimikunta, pysyvä asiantuntija
 Fil.yo Petri Pöyhönen (sihtööri)

Viestintäjaosto

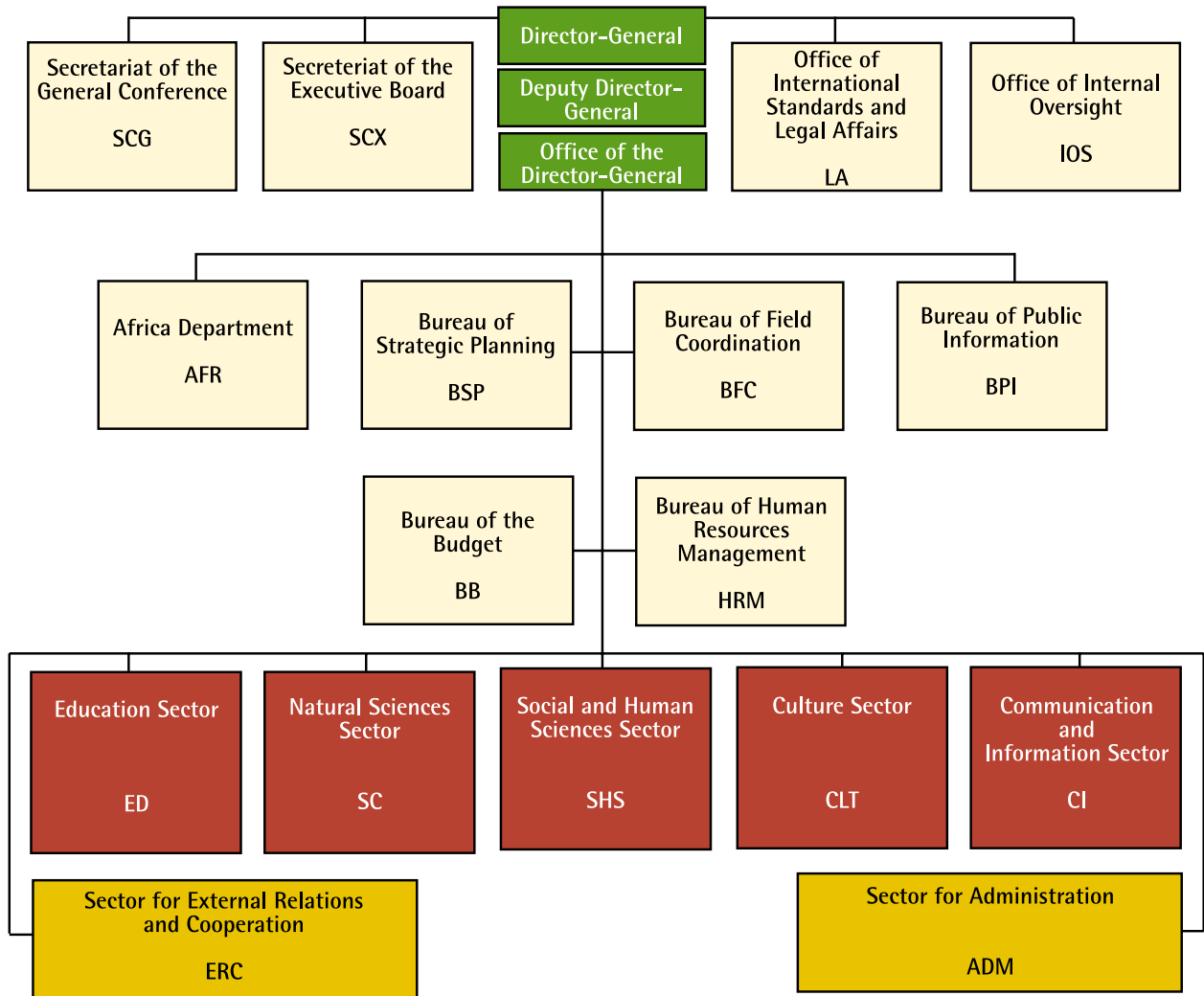
Professori Ullamaija Kivikuru (puheenjohtaja),
 Svenska social- och kommunalhögskolan
 Kehitysyhteistyön hankepäällikkö Jouko Blomberg, Yleisradio
 Kansliapäällikkö Christoffer Grönholm,
 Svenska Folkskolans Vänner (siirtyi syksyllä 2001 kasvatustas-
 ostoon)
 Professori Sinikka Koskiala, Teknillinen korkeakoulu
 Arkistoneuvos Raimo Pohjola, Kansallisarkisto
 Osastonjohtaja Inkeri Salonharju,
 Helsingin yliopiston kirjasto
 Julkaisujohtaja Harri Saukkomaa,
 Yhtyneet Kuvalehdet Oy
 Päätoimittaja Pekka Sitari, Karjalainen
 Tutkija Helena Tapper, Helsingin yliopisto
 Taloustoimittaja Matti Remes, Taloussanomat,
 pysyvä asiantuntija
 Erikoissuunnittelija Eija Ristimäki,
 Taiteen keskustoimikunta, pysyvä asiantuntija
 Opiskelija Riikka Rantakari (sihtööri 23.2. saakka)
 Tutkija Andrea Nordqvist, Svenska social- och kommunalhög-
 skolan (sihtööri 24.2. lähtien)

Suomen Unesco-toimikunta
 Opetusministeriö
 Kansainvälisten asiain sihteeristö
 PL 29
 00023 VALTIONEUVOSTO
 Puh. 09-134 171, fax 09-1341 6980
 Sähköposti: unesco@minedu.fi
<http://www.minedu.fi>

UNESCO
 Bureau of Public
 Information
 7, place de Fontenoy
 F-75352 Paris 07 SP
 fax +33-1-44 49 06 92
<http://www.unesco.org>
<http://www.unesco.org/general/eng/events>

UNESCON SIHTEERISTÖN ORGANISAATIOKAAVIO

PEACE IS IN OUR HANDS

Join the Global Movement for a Culture of Peace and Non-violence by signing the
MANIFESTO 2000
www.unesco.org/manifesto2000

2000 INTERNATIONAL YEAR FOR THE CULTURE OF PEACE

